ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXIII — Број 496
Субота, 1. јул 1961.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

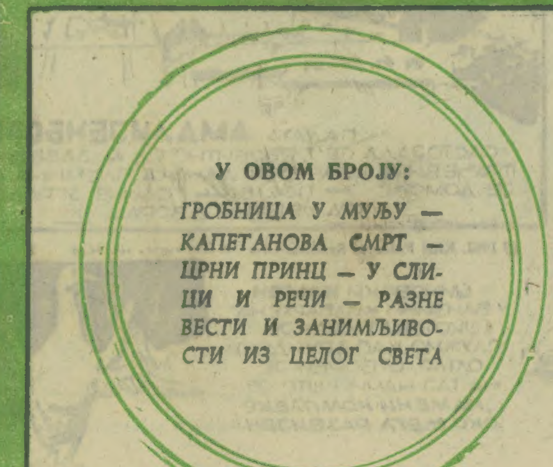

У ОВОМ БРОЈУ:

НИШТА НА ПОВЕРЕЊЕ

У 14. веку било је сасвим обично да домаћин куће затражи од свог госта да одмах, чим пређе праг, скине огртач. На тај начин домаћин би онемогућио госту да употреби оружје скривено под огр-

тачем. Многи владари и племићи имали су тада у својој служби веома спретне џепароше чија је дужност била да се на гозбама и скуповима шуњају између гостију и „опипавају" им џепове да би кришом извадили бочице са отровом или скривене бодеже.

ДА ЧОВЕК ЗАСПИ

У време кад је вештина фотографисања још била у повоју, фотографска плоча мора-

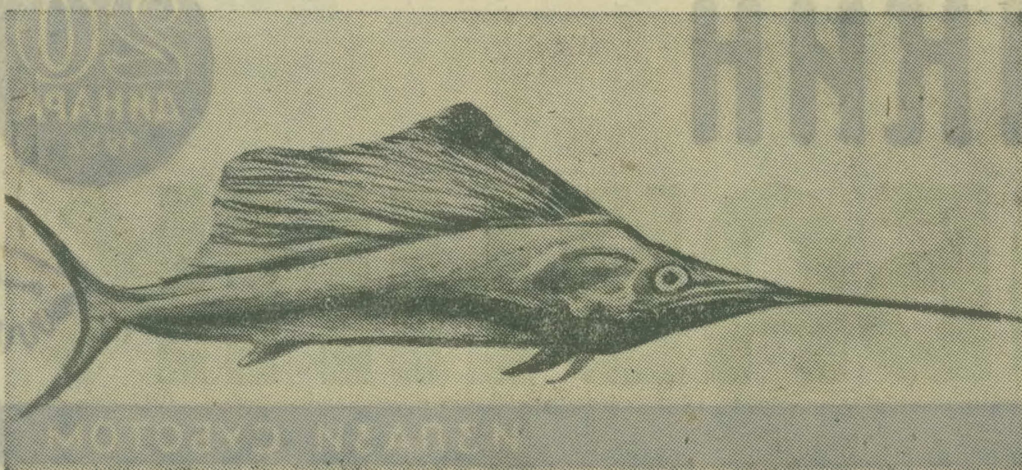

ла се осветљавати и по пола часа.

ПЕСНИК У ПАКЛУ

У једној сеоској цркви бивше московске губерније налазила се икона на којој је у најстрашнијим бојама био приказан живот какав очекује грешнике после смрти. На тој икони, међу највећим грешницима који су горели у пакленом огњу, био је насликан и велики руски песник Љермонтов. Икона је била насликана још пре његове смрти и требало је да покаже свим његовим поштоваоцима и читаоцима на какву је казну црква осудила песника због његовог слободоумног мишљења и протеста против царског самодржављa.

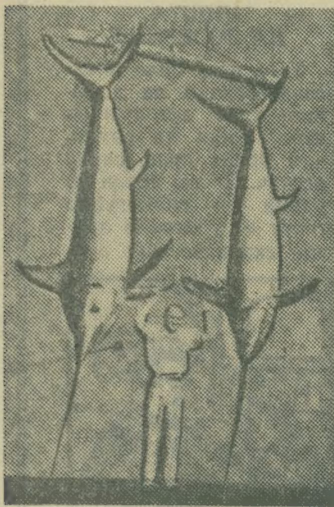
Неустрашива САБЉАРКА

Многи је зову океански гладијатор. Још стари Страбон писао је пре 2.000 година о тој јединственој риби: „Мач те рибе је тако дуг а њена снага толика да ју је тешко ухватити као и уловити медведа." Савременим ловцима лов на сабљарку изгледа као лов на бенгалског или манџурског тигра.

Сабљарка је једна од најбржих риба а према својој тежини свакако најјача океанска животиња. Мада јаје из кога се она излеже није веће од главе чиоде, одрасла сабљарка достиже тежину и до 600 килограма а порасте и пет метара. Кроз воду се провлачи огромном брзином. Забележени су случајеви да сабљарка са харпуном у леђима вуче сатима за собом чамац брзином 60 до 75 километара на сат! Математичар Овен је израчунао да сабљарка од 500 килограма има јачину од 200 коњских снага.

Врх којим се завршава сабљаркина глава достиже дужину од једног метра и представља једно од најубојнијих оружја на свету. Сабљарка је тако дивља и неустрашива да својим мачем пробада чак и мање чамце а често напада и веће бродове, оштећује њихов труп и не преза да се окоми и на пристанишне уређаје. Недалеко од обала Бразила, једне ноћи 1870. године џиновска сабљарка је напала парни брод „Фортуна". Удар је био тако јак да је крманош испустио крму и погинуо на месту. Мач животиње пробио је метални оклоп брода и зарио се 12 сантиметара у дрво бродске конструкције, и провалио велико буре пуно уља, где се најзад пребио. Тако се риба извукла а њено опасно оружје остало је као трофеј посади брода.

Поводом овог случаја капетан брода се обратио осигуравајућем друштву у Лондону захтевајући да му оно накнади штету. Мада је представницима компаније показивао сабљаркин мач нико му није хтео веровати да се све одиграло онако како је описивао и његова молба да буде обештећен одбијена је с образложењем да је сам проузроковао квар и штету да би добио премију.

На суду је за вештака предложио чувеног математичара и природњака Овена, пријатеља Дарвиновог, који је изјавио:

— Сабљарка удара снагом као 15 тешких чекића покренутих обема рукама. Брза је као пушчано тане али је дејство њеног удара опасно колико пројектил тешке артиљерије.

Капетан је ипак добио накнаду а на прамцу свог брода поставио је сабљаркину бодљу.

Сабљарке нападају чак и бродове којима не могу нанети штету. Чувени биолог др Гуџер забележио је 1900. године да је један једрењак са три катарке у току пловидбе морима 20 пута био избушен мачевима сабљарки. Недавно се један рибарски брод вратио са Нове Земље са осам сабљаркиних мачева заривених у његов труп.

И поред велике тежине сабљарка је изврстан скакач. Искаче понекад из воде у скоку дугом осам и више метара. Недавно се у Калифорнији једна сабљарка опкољена моторним чамцима извинула из воде, прескочила труп бродића који јој је пре пречио пут и ишчезла у дубини океана.

Али сабљарка је пре свега неустрашив борац. Чак и калифорнијски милионери који располажу најсавршенијим техничким средствима за лов на сабљарке падају као жртве њене храбрости и веште. Једна се десет сати борила против флотиле од више бродића и десетине људи. Најзад, иако у агонији вукла је моторни чамац још читавих 20 километара. Само тако се може објаснити што досад ниједна сабљарка није ухваћена жива и пренета у неки поморски акваријум.

Сабљарка се неустрашиво хвата у коштац с највећим и најјачим рибама океана. Њој није тешко да изађе на крај и с највећим морским псима а некипут излази као победилац и из борбе с китом-зубаном, морском немани од двадесетак метара наоружаном зубима оштрим као ножеви. Сабљарка напада чак и највеће плаве китове и кад их победи у сласт прождире њихове масне наслаге. Занимљиво је да се сабљаркин мач који је у стању да пробије слој метала готово увек пребије у китовом трупу.

Сабљарка је прави живи торпедо. Труп јој је тако мишићав, чворноват и рскавичав да се често не може исећи ножевима већ огромним и добро изоштреним секирама. Никад се не предаје жива.

Један стари италијански рибар каже:

— У свом дугом животу убио сам харпуном око стотину сабљарки и свака је имала безброј ожиљака на телу. Велики понос ме обузима када се борим са тим морским чудовиштем, али када га савладам обузима ме жалост и дође ми да га поново пустим у море да настави своје пустоловине.

КУХИЊА ЗА КОСМОНАУТЕ

Будући космонаути неће морати да гладују или да се хране пилулама. На захтев америчког министарства за ваздухопловство једна америчка фирма за покућство израдила је „космичку кухињу" која ће моћи да снабдева обичном храном астронауте за време двоседмичног путовања на Месец или временски одговарајућем боравку на вештачком сателиту.

Кувар се у кухињи за космонауте креће придржавајући се за ручке постављене на најразличитијим местима што треба да омогући припремање хране чак и за време бестежинског стања.

Свемирска кухиња тешка је око 460 килограма и може да прими сто килограма хране. Ова количина довољна је за 126 оброка. Поред 315 конзерви са разним јелима, у опрему кухиње долази још 618 пластичних туба с кондензованим млеком, какаом, чајем и воћним соковима, као и 189 комада смрзнутог хлеба.

ИСТА ИДЕЈА

За време једне вожње чамцем великом композитору Григу пала је на памет једна лепа и ведра музичка тема коју је одмах нотирао на комаду папира. Лист исписан нотама ставио је на клупу поред себе и није ни приметио кад је ветар подигао хартију и одувао је у воду. Григов пријатељ Бајер извукао је хартију из воде, кришом је прочитао и стрпао у џеп. После извесног времена он је почео да тихо звижди арију. Григ је пребледео:

— Шта је то?!

— Ах, — нехајно одговори Бајер. — Једна идеја која ми је овог тренутка прошла кроз главу.

— Доврага! — повика Григ. — Ту исту идеју и ја сам малочас имао.

ПОСТАВЉА СТО ЗА ОРАХ

Кад је једног дана млади посланик Диран, чији су се говори у француској скупштини више одликовали својом дужином него садржином, помпезним речима почео о нечем да говори, познати државник Аристид Бријан рече шапатом свом суседу:

— Пазите само, он опет поставља свечану трпезу да би појео један једини орах.

Ripley's — Веровали или не!

ОРКЕСТАР СЛЕПИХ

ХАЈ АХМЕД, господар Константина (Алжир) најмио је групу свирача да забављају његов харем. Како стране особе нису смеле да виде султанове жене свирачи су пристали да им се очни капци зашију иглом и концем!

ДОКУМЕНТИ са суђења Вилијаму Кордеру оптуженом и осуђеном због убиства повезани су касније у његову сопствену кожу и чувају се у музеју у Бери Едмондсу (Енглеска) 1828

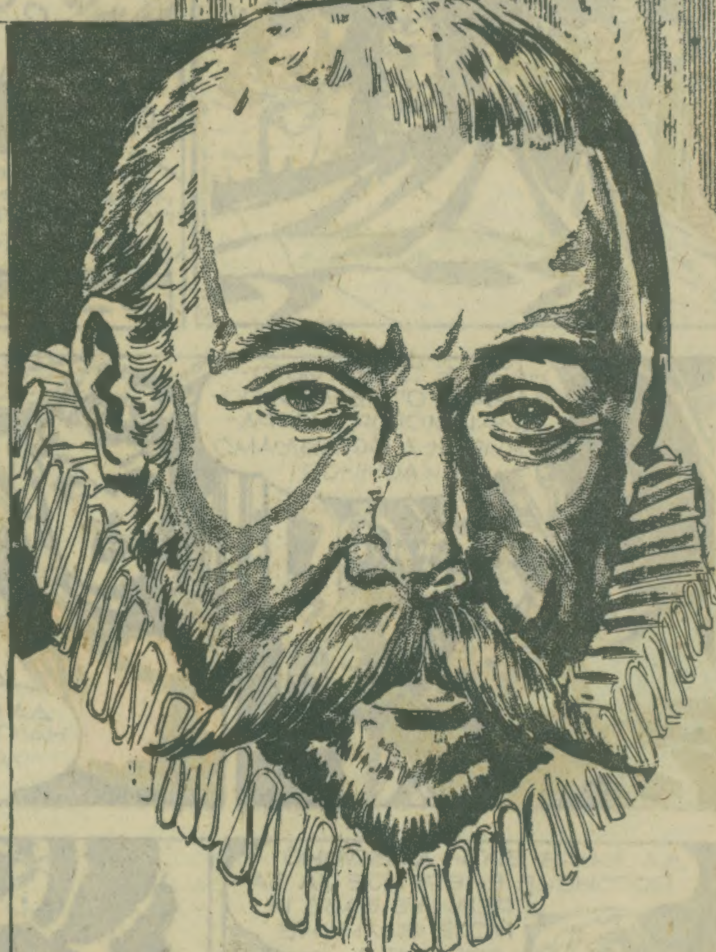

ПАЛАТА АМАЛИЈЕНБОРГ у Данској састојала се првобитно од 4 засебне истоветне грађевине које су 4 данска племића сазидала као своје домове — после 44 године зграде су сједињене у краљевски дворац

ЏИНОВСКИ КАМЕН у близини Килбархена (Шкотска) који је служио као друидски олтар, створен је на тај начин што је камени комплекс око њега разбијен!

ГУСКУ са 4 крила имала је Женевијев Картер из Спрингфилда (САД)

ЧОВЕК СА ЗЛАТНИМ НОСЕМ

ТИХО БРАХЕ (1546 - 1601) чувени дански астроном изгубио је 1566. године, у једном двобоју нос. Отада па до краја живота Брахе је „носио" нос који је био израђен од чистог злата

Мк ГРЕГОР
даје крв

У телефонској централи болнице у Абердину, „тврђави шкотских штедиша“, зазвонио је телефон. Дежурна болничарка подигла је слушалицу.

— Ало..?

На другом крају јавио се један узбуђен мушки глас:

— Овде Мк Грегор. Је ли то клиника?

— Да, клиника.

— Чујте, сестро. Потребно ми је једно хитно обавештење.

— Молим?

— Реците ми — настави Мк Грегор без даха — да ли су вам потребни даваоци крви?

— Свакако — одговори болничарка. — Желите ли да дате крв?

— Можда. Зависи од тога колико плаћате.

— За 1.000 грама крви болница плаћа пет фунти.

— Пет фунти за литар? А примате ли мање количине?

— Разуме се. За пола литра плаћамо две и по фунте.

— Природно! — рече Мк Грегор. — Значи, за 100 грама добија се пола фунте.

— Свакако.

— Може ту да се заради лепа парица — настави Мк Грегор — али како стоји с количинама мањим од сто грама.

— Ми смо и за мање количине захвални — стрпљиво одговори сестра.

— Па то је дивно — радосно повика Мк Грегор. — Молим, одмах пошаљите једна болничка кола.

— Болничка кола?

— Да, да... само брзо.

— Ако сам добро разумела — узнемирено ће болничарка — ви желите да нашој болници продате крв. У том случају мораћете се потрудити да сами дођете у болницу.

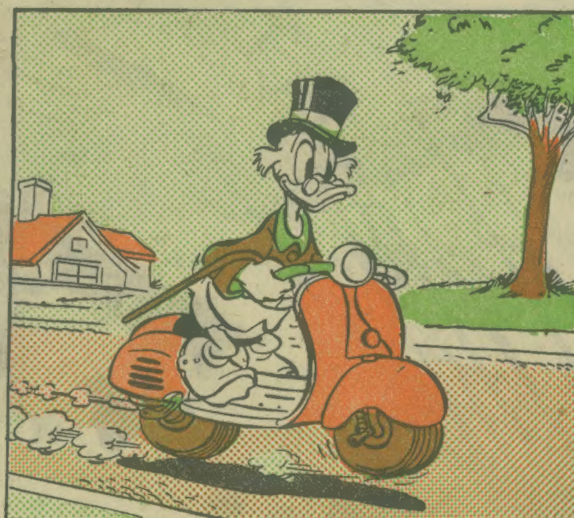
— Али, чујте — узбуђено повика Мк Грегор. — То већ дуго траје. Време се не сме губити...

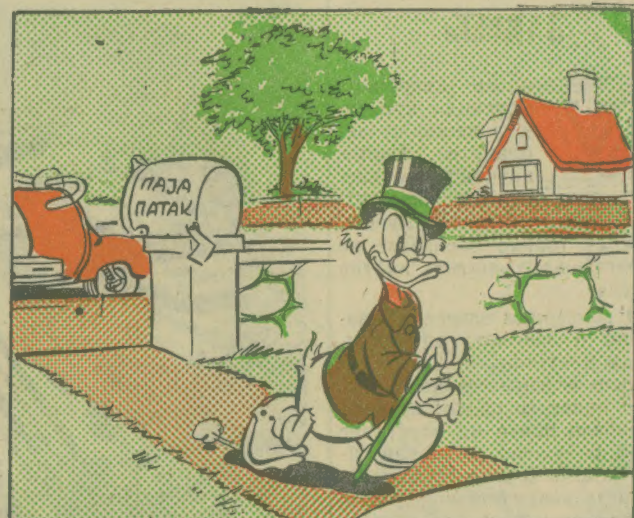
— Како? Не сме се губити време?

— Природно — Мк Грегор је већ стењао од муке — не сме се више ни минут изгубити. Ја сам се, наиме, посекао приликом бријања.

☆

ХУМОР
и свакидашњи живот

Мада је наш век богат хумором, према мишљењу психолога никад није било више мрзовољних и забринутих људи но данас. Познато је, међутим, да је најбоља терапија против мрзовоље и бриге — смех. Зато нам се препоручује:

— Гледајте догађаје какви у ствари јесу — више смешни но трагични. Научите да нађете у свему понешто смешно. Смејте се ономе што вас је некад плашило. На тај начин живот ће вам бити забавнији и дуже ће трајати.

Висина и дужина таласа

Кад вам неко, достојан вашег поверења, каже да је видео таласе као планина, немојте му ипак веровати. Јер мерења, вршена прецизним апаратима, нису никад показала да један талас на пучини прелази висину од 16 метара. То отприлике изгледа као кућа од пет спратова. Међутим, кад се талас судари с неким предметом, помичним — бродом —, или непомичним — стеном — он услед удара одскочи и може да буде и виши од 50 метара. Али то ипак није висина једне планине.

Што се тиче дужине таласа, океанографи су посматрањем дошли до закључка да су 25 до 30 пута дужи од своје висине. Тако талас, рецимо од 16 метара има максималну дужину од 480 метара.

Таласи у Атлантику не прелазе висину од 8 метара а дугачки су 240 метара. У Медитерану су високи 7 а дугачки 210 метара.

Али оно што је важно то је огромна снага таласа. Да би се имала представа о томе треба се подсетити да је она једнака половини њихове масе увећане квадратом њихове брзине. Дакле, снага таласа може да изнесе милионе тона, што зависи од брзине ветра која износи између 30 километара (када је ветар доста јак) и 90 километара (бура) на час.

Ураган чија брзина може да пређе 140 километара на час изазива страховите катастрофе. Једна од најстрашнијих догодила се у Бенгалском заливу 1737. године. Таласи кад се помаме могу да убију око 300.000 особа и униште 20.000 бродова.

На Куби је 1932. године подавио 2500 људи, а материјалне штете су биле непроцењиве.

РЕКОРДЕР СВИХ ВРЕМЕНА...

„Олимпијским рекордером свих времена“ називају Американци свог земљака Реја Еврија који је на олимпијадама од 1900. до 1908. у такмичењима у скоку увис освојио десет златних медаља. Са њим се не може мерити ни најславнији фински тркач Павао Нурми који је добио шест златних и 3 сребрне медаље.

Амерички пријатељи спорта одлучили су да подигну споменик који ће приказивати Евријеве спортске подвиге.

И магарци се шишају

У државној мароканској ергели у Мекни не узгајају се само племените врсте јахаћих коња него и магарци и мазге, верне слуге сељака. Нарочита пажња се посвећује магарцима — пастувима који се чак редовно шишају. Један „дугоухи“ ове врсте стаје четири пута више него један одличан јахаћи коњ.

НЕУСПЕХ »БИСЕРНЕ ЗАВЕСЕ«

Управе америчких морских купалишта веома су забринуте. Наиме, научници су експериментално утврдили да „бисерне завесе" које су толико обећавале не представљају заштиту против ајкула.

О „бисерним завесама", заправо о завесама од ваздушних мехурића, много се говорило прошле сезоне. Те завесе праве се овако: дугачко и дебело црево од пластичне масе, избушено густо као сито, које је једним крајем везано за ваздушни компресор, ставља се у воду као преграда између купача и ајкула. Кад компресор ради, ваздух избија кроз отворе на цреву и диже се у облику ситних, густих ваздушних мехурића према површини, стварајући неку врсту завесе. Стручњаци су тврдили да те „бисерне завесе" толико плаше ајкуле да их ни најукуснији залогај не може навести да кроз њих прођу.

У пракси су се, међутим, ваздушне завесе показале мање сигурне. Чим су се ајкуле навикле на зид од ваздушних мехурића, оне су без страха пролазиле кроз њега и нападале пливаче. Прошлог јула на плажама у Њу Џерсију догодила су се два таква напада. Због тога је зоолог Пери Гилберт са својим сарадницима предузео да детаљно испита вредност „бисерних завеса". У један базен, подељен на два дела таквом једном завесом, ставио је 17 ајкула-тигрова чија је тежина износила од 40 до 450 килограма. После свега 4 минута десет ајкула прошло је кроз завесу, 2 су се вратиле с половине пута, а само пет није ни покушало да се кроз њу пробије.

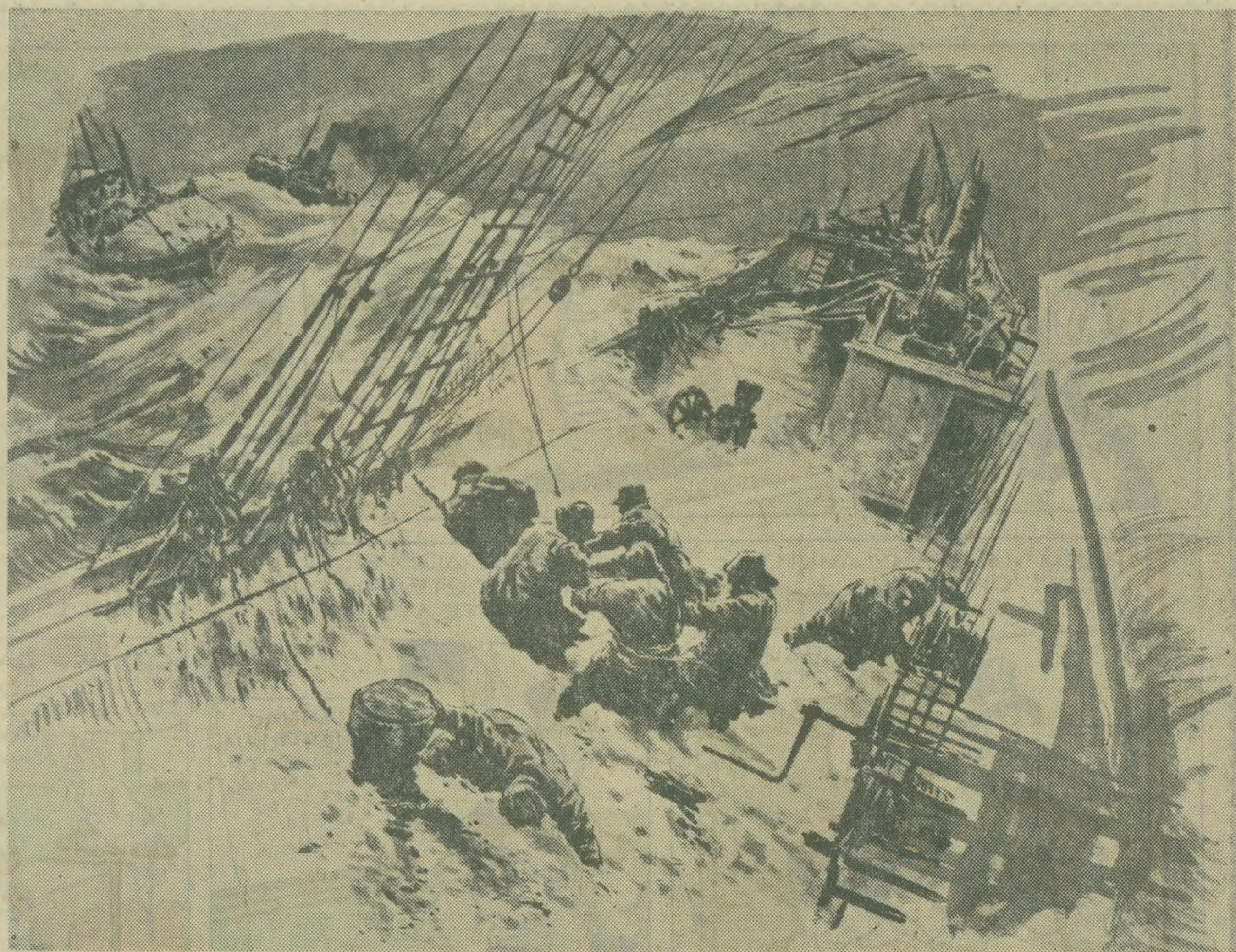
Једна велика нада пала је у воду. Морска купалишта у Америци и Аустралији, у чијим су водама ајкуле готово свакодневни „посетиоци", мораће да потраже неки други начин заштите за своје купаче.

ПУЦАТИ ИЛИ НЕ ПУЦАТИ

Полицајцима и детективима у Лос Анђелосу служи за вежбу звучни филм у боји на коме се приказују борбе са разбојницима. Присутни треба у одређеном моменту да реагују на напад разбојника и да пуцају на њих иако је платно удаљено 20 метара.

Повремено, на филму се појаве и случајни пролазници и тада моментално треба обуставити ватру. Циљ ових вежби баш и јесте проценити кад треба да се пуца а кад не.

КАПЕТАНОВА СМРТ

Потискиван снажним ветром који је дувао са северозапада брод „Индијански поглавица", крцат теретом, исловио је 7. јануара 1881. године из Милдсброуфа за Јокохаму. У 2,30 часа ујутру, посада са брода угледала је у даљини светлост са светионика на Кентском рту. Нешто доцније ветар је променио правац ка истоку, доносећи са собом вејавицу и буру.

Брод је скренуо према Лонг сенду. Јутро је било тамно а леден ветар секао као мач. Мада је крма одмах окренута, споне на главном једру су под налетом ветра изненада попустиле и јарбол се срушио на палубу. „Индијански поглавица" личио је сада на птицу без крила, којом се поиграва стихија.

Командант брода капетан Фрасер наредио је да се одмах испале алармне ракете. Преко тамног неба винула се као муња блештава светлост. Са Кентског рта ускоро је дошао одговор да ће се помоћ упутити. Мокре и прозебле људе на броду испуни радост. Сви су се окупили у кабини на палуби, да би се заштитили од невремена и сачекали спасиоце.

„Уклети брод"

Дуг ледени дан ближио се крају. Посада брода је преживљавала трагичне часове. У кабини на палуби људи су још са надом чекали спасење, а нису знали да су се спасилачки бродови „Алдербурф" и „Харвич" вратили јер нису могли на отвореном мору да одоле налетима ледене буре.

Сутон се већ претварао у ноћ пуну неизвесности, када један од морнара заурла од радости. У даљини је угледао светлост неког брода који им се приближавао. Пресрећан, позвао је другове да на палуби сачекају спасиоца. Заслепљени од ветра који им је у очи бацао милионе ледених иглица и полусмрзнути, људи су похрлили тамо. Дошли су да виде како је један мали брод, недалеко од њих, лагано заокренуо и борећи се са таласима и ветром, почео да се удаљује. Неко од морнара помену „уклети брод" и људи први пут осетише дах смрти.

Утучени, поново се сви нађоше у кабини на палуби, која их је бар мало могла да заштити од невремена. Уверавали су једни друге да је то био спасилачки брод, али зашто им се није приближио то им је остала тајна. У ствари, то је био један мали обалски брод који је такође захватило невреме. Његов власник је оценио ситуацију на „Индијанском поглавици" и нашао за најбоље да приспе у луку Рамсгејт и у помоћ настрадалима пошаље јаче и веће бродове.

Чамци су потонули

Око поноћи бура као да се мало стишала. Неки су поверовали у спасење. Али капетан Фрасер им рече:

— Не знате ви још источни ветар. Он, као и мачка, има сто живота.

У праскозорје море је почело јаче да се ковитла, и прави оркан сручио се на брод. Лађа је подрхтавала ношена као орахова љуска, и одједном га испуни страшна тутњава. Пала је задња катарка. Капетан Фрасер издаде наређење морнарима:

— Спуштајте чамце за спасавање!

Три чамца су спуштена у немирно море. Први чамац, са два морнара, разбеснело море је одмах прогутало. Друга два чамца су се одмах напунила водом и потонула.

Чланови посаде се вратише у кабину, борећи се са водом која је прелазила преко палубе.

Око 17 часова невреме је достигло врхунац. Разбеснело море је уништавало све чега се докопало. Талас за таласом је прекривао брод. Уз страшну тутњаву и ломљаву у једном налету огроман талас је однео и последње склониште — кабину на палуби, а са њом и све морнаре који се благовремено нису ухватили за неки ослонац. Страшну рику разбеснелог мора одједном надјача глас капетана Фрасера:

— Бежите од катарке на крми! — али неки морнари од хуке ветра и мора нису га чули.

Ледени пакао

Ветар се није стишавао ни друге ноћи. Напротив, његова снага и бес као да су из часа у час расли. По лицима преживелих морнара ухватила се ледена кора.

У три сата после пола ноћи под бродом као да се отворио ледени пакао. То је био врхунац буре, врхунац патњи оних који су још били у животу. Брегови воде ваљали су се један за другим, и уз заглушујући хук ударали у катарку на крми, за коју се ужадима привезало 17 морнара.

Изненада, под налетом воде и ветра, катарка је попустила, а људи, смрзнути и исцрпљени нису више имали снаге да се боре за живот и ослободе веза којима су били причвршћени за њу. Гротло воде се отворило, и они су нестали у њему пред ужаснутим погледима њихових беспомоћних другова, привезаних за предњу катарку.

Убрзо после тога неко узвикну:

— Светлост! Светлост!

Обесхрабрени раније изневереним надама, људи више нису реаговали. Ново привиђање значило би њихов крај. Али овог пута то је била стварност. Кроз измаглицу назирала се светлост са брода „Вулкан" који је у пратњи „Братфорда" исплловио из луке Рамсгејт, и хитао у помоћ „Индијанском поглавици".

Водена долина смрти

Када су угледали спасилачке екипе на палубама оба брода, која су се пробила кроз огромне таласе ове водене долине смрти, полусмрзнутим морнарима вратила се нада. Чамац за спасавање био је већ на домаку њиховог брода, и они почеше да секу ужад којом су се привезали за остатак предњег јарбола.

Чарлс Фиш, један од чланова спасилачке екипе са „Братфорда" први је ступио на готово потпуно уништен брод, који се неким чудом још држао на површини. Занемео је од страшног призора: полусмрзнути људи пре су личили на сабласти него на људе. Притрчао је једном морнару који је беспомоћно покушавао да се ослободи залеђених конопаца, али он је узвикнуо:

— Помозите овоме. Помозите њему...

Глас је стравично одјекивао: то је био глас капетана Фрасера.

Чарлс је пришао капетану који га је гледао широм отворених очију. Прекривено ледом и придржавано конопцима тело капетана Фрасера клатило се поред катарке. Он је био још жив, али полудео. Плакао је као дете. Чарлс га је ослободио, дао му је рум, утоплио га, али је капетан ускоро издахнуо.

Један по један морнари су пребачени у чамац за спасавање с тешком муком одржаван на површини разбеснелог мора. На палуби „Индијанског поглавице" остало је још тело мртвог капетана. Чланови спасилачке екипе таман су се спремали да га пренесу у чамац, када се јави капетанов млађи брат, други заповедник на „Индијанском поглавици":

— Умро је заједно са својим бродом. Спустите га у море. Ја знам, то је његова жеља.

Тело капетана Фрасера људи зањихаше и бацише преко палубе. Сива ледена вода се затворила над њим.

МРТВИ ГРАДОВИ АМЕРИКЕ

У свету има доста напуштених градова из древног доба. Али у САД које се још називају Нови свет, нема толико старих градова а неки су већ напуштени пре стотину или више година иако су били врло живе и цветне вароши. Американци их зову „градови-фантоми" и они су нарочито бројни на Далеком западу где су се, средином прошлог века у време трке за златом, и стварали. Када су златоносне жице и рудници исцрпљени градови су напуштени и опустели.

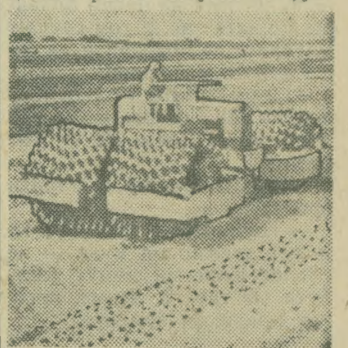
Само у Калифорнији постоји око 600 градова-фантома. У некима није никад живело више од хиљаду становника, али двадесетак их је имало по више десетина хиљада и били су одлично организоване и потпуно изграђене вароши са монументалним јавним грађевинама. Неколико оваквих градова привредно и административно изумрлих, представљају и сад егзотична историјска места и туристичке атракције које радо посећују становници Сан Франциска. Такав је случај са Грас Валијем (Травном долином), Невада ситијем, Хенгтауном (градом обешених), Анђеоским градом, Сонором и Џејмстауном. Град Колумбија, где је ископано злата за 2.500 милијарди динара, претворен је у Национални парк.

Међу познате градове-фантоме који се помињу у историји и вестерн-филмовима долазе: Долина сиромаштва, Последња срећа, Бренди Сити (Град вина), Снежни шатор, Квин Сити, Јама с вискијем, Долина покера, Црначки шатор, Црвени пас, Рај, Лотос, Суви град и други.

Око 30 градова-фантома налазе се на истоку Неваде и један од њих је прави велеград, Вирџинија сити, чији су хотели и опера некад били лепши од њујоршких. Вирџинија сити је основан крај некад најбогатијег рудника сребра на свету. Данас у граду има око хиљаду становника који живе само од туризма. Неколико градова-фантома налази се и у Аризони. Један од њих, који је носио име „Град уништења", недавно је избрисан са географске карте.

ДЕЛО ТЕХНИКЕ

Ваљак од 45 тона има неколико стотина „стопала" која набијају земљу. Направљен је у Лонгвјуу у Тексасу, и служи да поравна и сабије терен преко кога после долазе разни слојеви за пут.

»Оригинална« освета

У јужној Шведској један млад сељак је био овог лета жртва „оригиналне" освете: на његова родна поља неко је ноћу посејао коров. Према изјави стручњака коров ће тек кроз неколико година моћи да буде уништен хемијским средствима, а само у овој години сељак ће претрпети штету од више хиљада шведских круна.

Као бербери

Њујоршки такси-шофери познати су по томе што радо ћаскају са својим путницима, као бербери. За то имају и довољно прилике, јер се због закрчености саобраћаја на раскрсницама мора често веома дуго да чека на слободан пролаз. Нема теме о којој се с њима не би могло разговарати, али један шофер је свакако желео да ограничи свој делокруг па је на својим колима истакао таблу: „Не питајте ме, молим вас, за резултате фудбалских утакмица: ја сам играч шаха".

Не изумиру

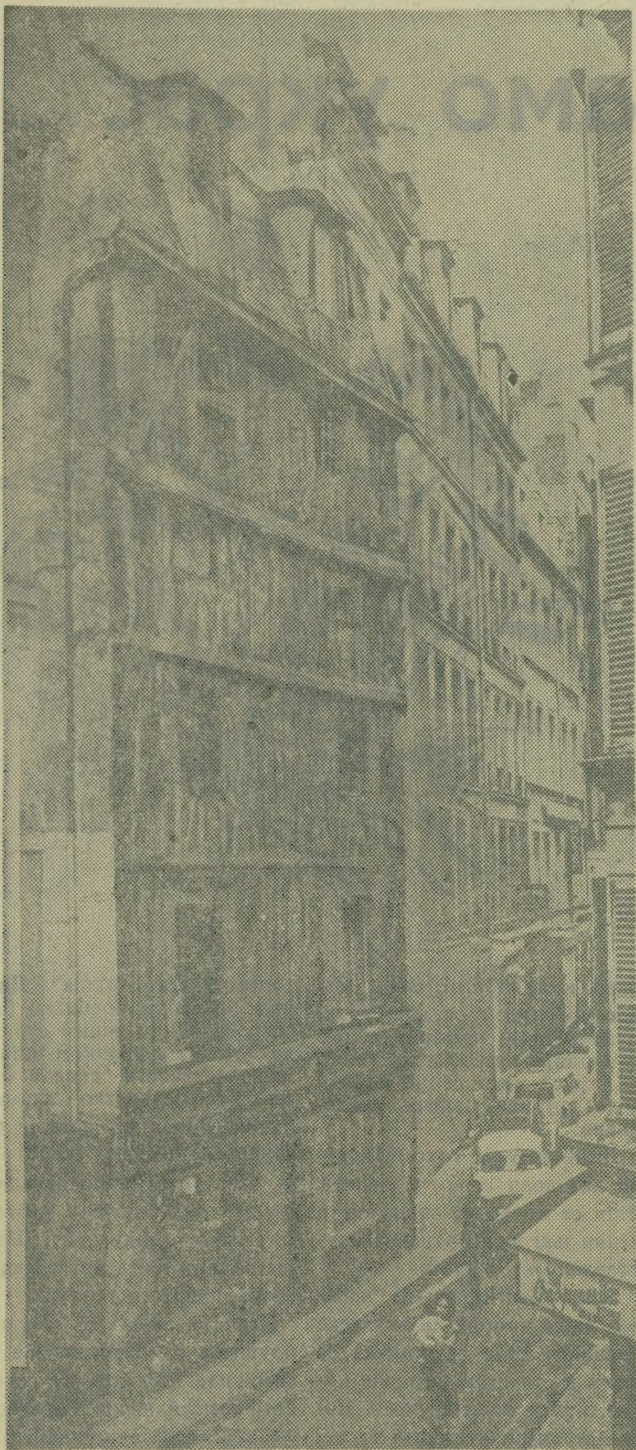
Жеље за рекордима не изумиру. На аеродрому у Кордоби, у Аргентини, један поручник је искакао из авиона падобраном 230 пута једно за другим, да би поставио нови светски рекорд. Почео је у рану зору, а 230. пут спустио се на земљу у 14.30 часова.

Од памтивека

Није се свакако још догодило да су три сестре, тројке, рођене истог дана, училе у истој школи и све три истог дана са одличним успехом положиле матуру. Овај заиста редак случај забележен је у шведском граду Јенкепингу и, наравно, пропраћен је општим слављем. Тројке су ћерке власника једног поседа Хофслет Емила Андерсона и зову се Ана-Лена, Роз-Мари и Инга-Лиза. Све три намеравају да студирају медицину и већ су се одлучиле шта ће да специјализирају: прва ће бити лекар за женске болести, друга очни, а трећа дечји лекар.

Чудан професор

Доцент филологије на Мичигенском универзитету Чарлс Боаз заменио је професорску тогу костимом кловна. На то га је навело сазнање да је у току свог наставничког рада успевао пре да насмеје своје слушаоце него да им утуви тешка правила из филологије. Поднео је оставку и потписао уговор са циркусом „Пони бродерс". Његово прво појављивање у арени у улози кловна било је пропраћено громким аплаузом и клицањем. Наравно више од половине гледалаца били су његови некадашњи студенти.

НАЈСТАРИЈА КУЋА У ПАРИЗУ

У париском кварту „Ар е метије", у улици Волта, налази се једна узана зграда. Све греде фасаде виде се са улице, кућа је изнутра мрачна, прозори су мали, ваздух је увек непровeтрен. То је најстарија зграда у Паризу, саграђена у 13. веку за време Филипа Лепог. Тада је наравно, била највиша и највећа у кварту. Пошто је сазидана од греда и блата на њу се гледа подозриво већ пуних 400 година. Наиме, 1560. донет је закон да се такве куће не подижу јер су кратког века. Па ипак она траје преко 600 година. Кад се реши питање расељавања њених становника, предузеће се мере за њено рестаурирање и прогласиће се музејом средњевековне архитектуре.

Зграда сама је документ о потребама људи и начину грађења у средњевековном Паризу. Собе у њој су велике 2,70 са 2,50 квадратна метра, а високе свега 1,80; прозори су тако мали да светлост једва продире. Електрично осветљење гори преко целог дана. Степенице које воде на спрат начињене од дасака, узане су и кружне, греде су труле, али још држе. Фоторепортер који је снимио одаје у којима људи станују морао је да изађе у ходник и да их фотографише „блицом" кроз отворена врата. Пошто у Паризу влада велика оскудица у становима, кирајџије у овој кући иако незадовољне својим ћумезима, теше се бар тиме што закупнине не износе више од 3.000 франака месечно.

УМЕТНОСТ СА БАЈКАЛСКОГ ЈЕЗЕРА

Док Асуанска брана прети да у води Нила ишчезну стари споменици нубијске културе у Совјетском Савезу ће сличну судбину доживети преисторијски цртежи на камену откривени на острву Камени. Њих ће потопити вода бране у Братску. Цртежи су дело аутора који су живели у области Бајкалског језера пре 6.000 година.

На сивом камену урезано је стадо јелена а пси им трче у сусрет. Јелени у првом плану корачају мирно а задњи део стада је поколебан и неке животиње беже према шуми. Цртежи су делимично рађени један преко другог, јер позније генерације нису водиле рачуна о ономе што су њихови претходници начинили. Облици одговарају животињама у природи, што значи да је сликар добро познавао анатомију. Један јелен представљен је са црвеним срцем и крвним судовима. Пошто је ловац више пута свакако имао прилике да черечи уловљену животињу, желео је да покаже из чега се састоји унутрашњост њеног организма.

Да би се бар некако сачувала ова документа прошлости, један уметник копирао је цртеже а археолози су исекли значајније блокове стене.

Једна мајка тражи ПОГИНУЛОГ СИНА

Једна учитељица из Клинтона, у америчкој савезној држави Тенеси, недавно се вратила кући са једног од својих многобројних крстарења по америчком континенту. Она тражи свог погинулог сина који се 1949. године као поручник морнаричке авијације срушио заједно са својим авионом у планинама Кескејд, у северозападном делу Сједињених Држава.

Мајка двадесетчетворогодишњег настрадалог пилота, Нора Мејес, превалила је, тражећи свог сина, преко 240.000 километара. Од 1949. године она је лутала преко брегова и долина, тражила у шумама и језерима око града Ситла. Јер, у извештају који је о трагичном догађају добила стајало је да је у том крају „ваш син нестао без трага".

На њеним многобројним путовањима сви су јој помагали — горосече, шумари, рибари, чланови службе за спасавање на језерима.

Нора Мејес није богата. Али она се не боји заморних путовања и сву своју пензију троши на тражење сина. „Гарсон је био моје прво дете — каже Нора Мејес која има још двоје деце и двоје унучади. био је добар и драг дечак. Верујем да му то дугујем."

О људима који су јој на њеној тешкој и болној мисији помагали она каже: „Доброта, саосећајност и пријатељство тих људи потпуно су ме освојили. Нико ме никад није исмејао, нико ми није казао да је то бесмислено, нико није покушао да ме одврати од моје намере. Уместо тога они су ми помагали. Знали су шта то значи за мене. Крчили су ми пут кроз непроходне шуме, гњурци-спортисти претраживали су уместо мене дна река и језера".

Нора Мејес чврсто верује да ће се њено дванаестогодишње трагање завршити успехом најдаље идуће године.

— Круг смо сасвим сузили и концентрисали смо тражење на један део Црног језера, на северни рукавац реке Снохвалими. Упознала сам шумске раднике који су 1949. године видели како се један авион суноврати. На обали језера открила сам уз њихову помоћ дрвеће чије су круне биле као посечене. Горосече сматрају да је то могао учинити авион у свом паду.

Најзначајније откриће које смо учинили представља један кратер на дну језера. У том кратеру и у његовој близини наишли смо на комаде каблова, на делове шперплоча и иструлелу парчад каишева за причвршћивање који, по мишљењу ваздухопловних стручњака, потичу из авиона морнаричке авијације. Зима нас је спречила да наставимо тражење. Али, ја сам потпуно сигурна да сам на правом трагу. Овог лета удвостручићу своје напоре. Ако не ове, онда ће идуће године свакако бити крај мом трагању.

Шта ће Нора Мејес учинити кад нађе остатке палог авиона?

— Подићи ћу на том месту или у близини споменик мом сину. Али не камену надгробну плочу или слично, већ нешто корисно, нешто што ће причињавати радост људима који су ми помогли и њиховој деци. Можда неко мало одмаралиште.

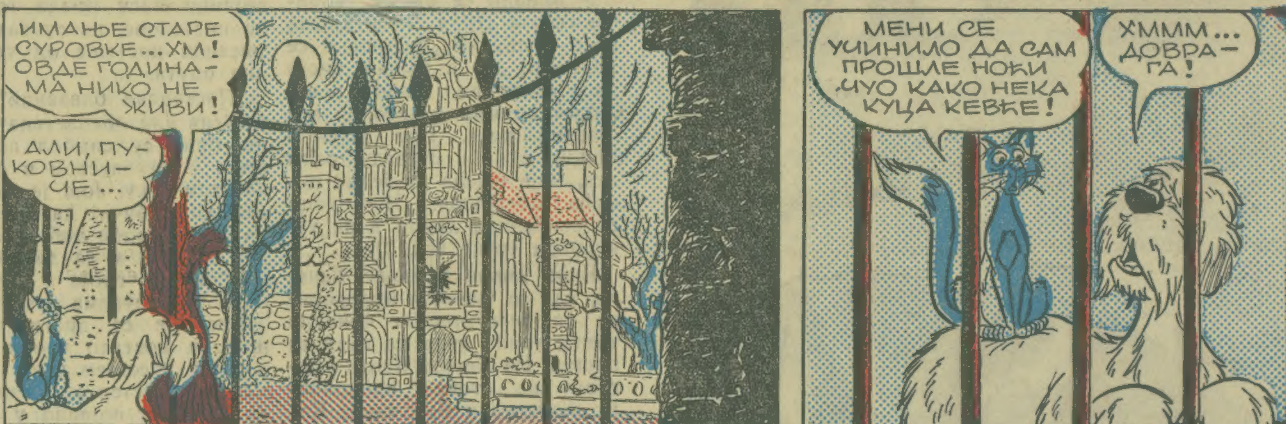
Нема хлеба без мотике

Шетајући једном по Дивалу Тристан Бернар срете једног пријатеља и рече му:

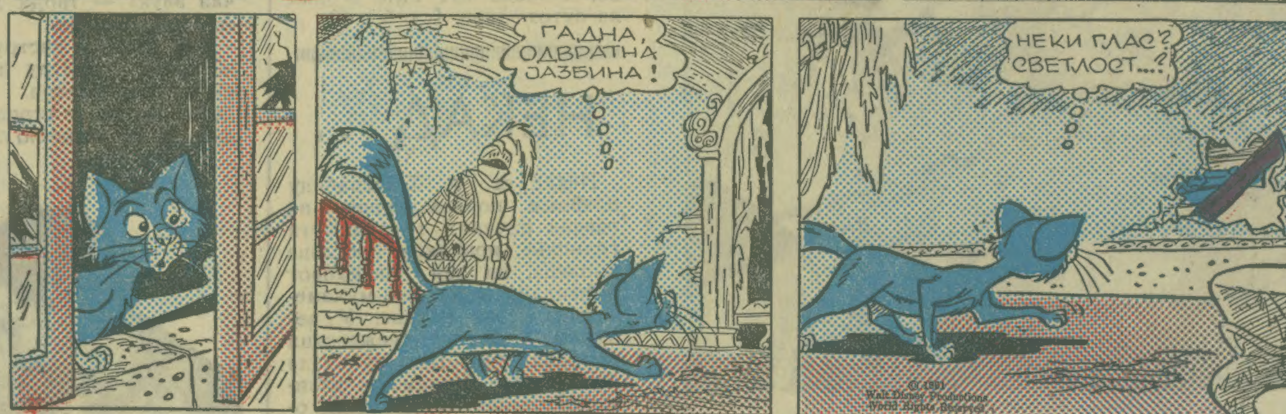
— Како имате дивну беретку!

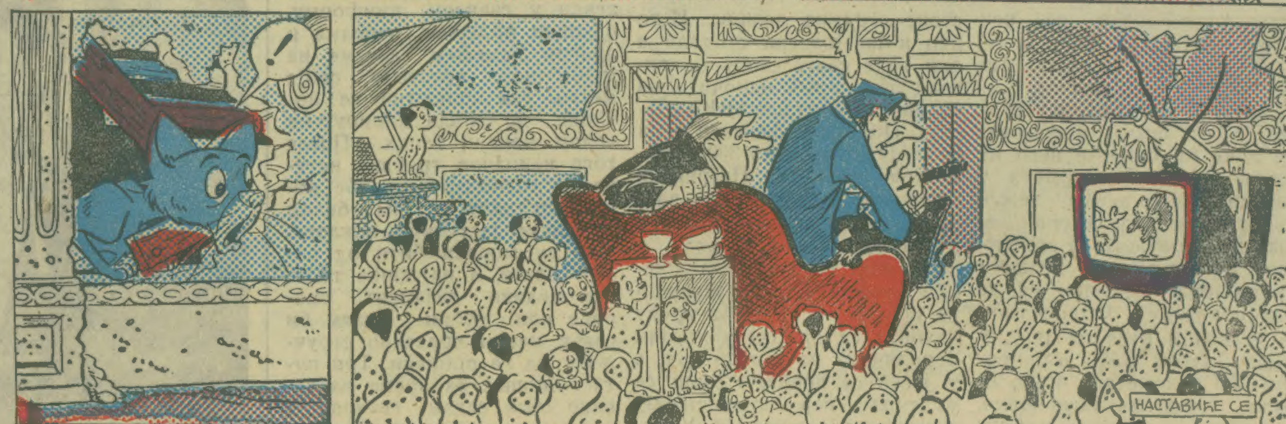
— Да, купио сам је од новца зарађеног на коцки, али сам изгубљеним новцем могао да купим кућу.

WALT DISNEY 101 ДАЛМАТИНСКИ ПАС

ТЕЖАК ЖИВОТ КАНАДСКИХ КАУБОЈА

СТОКА ПУТУЈЕ

У Канади се реч „рад“ пише великим словима. По свом начину живота људи у овој земљи много више личе на Енглезе него на суседе из САД. Фармери у Канади имају веома тежак живот. Пошто су северни делови земље изложени арктичким ветровима и великим хладноћама, незгодни су за пољопривреду. Сточарством се углавном баве на југу, у појасу дугом 6.500 а широком 350 километара. Како се стока храни на пашњацима, потребно је стално мењати места испаше. Каубоји зато превањују заједно са крдима стоке огромне даљине. Исто као и швајцарски сточари и ови воде своју стоку на високе пропланке, нарочито на планине у Британској Колумбији. Поједини фармери терају своју стоку и по 300 километара далеко. Планински пашњаци пружају стоци ванредну свежу и хранљиву траву, богате изворе воде и свеж, чист ваздух. Велике сеобе стоке пружају изванредне призоре. У пролеће крећу каубоји са стоком и својим породицама на велики пут, а у јесен се враћају. Зими се уз топлу пећ препричавају занимљиви доживљаји. У мају кад пођу, своје домове остављају под снегом, а кад се у октобру врате дочекају их опет снежне олује.

Типични каубој ових предела је тврд и отпоран. У потрази за бољом храном тера своју стоку по 300 километара далеко од сталнот пребивалишта (слика 1).

У Канади се раније највише гајила стока Холштајнске расе. Међутим, временом се показало да је гајење чисте расе немогућно, пошто у великим крдима долази до мешавине раса. Пре доласка Европљана у Канаду осим пса, није гајена ни једна домаћа животиња. Индијанци су се бавили ловом а не узгајањем стоке (сл. 2).

Кроз дивне пределе Канаде, где се смењује црногорица са белогорицом кривуда тамна трака крда на путу за пашом. На западу Канаде постоје две „сточне“ провинције: Алберта и Британска Колумбија са одличним условима за гајење стоке (сл. 3).

Каубој није само чувар стоке — он мора по потреби да врши и дужност ветеринара и поткивача. Жене каубоја су веште помоћнице својим мужевима (сл. 4).

Највећи број каубоја овако путује. Понеки су само набавили модерна стамбена кола која им вуку аутомобили. Стари фармери тврде да је то непотребан терет јер се често пролази кроз пределе где се једва пробијају кола са коњском запрегом. Треба прећи десетак река без мостова, а такав пут није згодан за аутомобиле. (сл. 5 и 6).

НЕКАД...

Некад се у Хајдерабаду плаћање пореза вршило на свечан начин и то три пута годишње: приликом прославе пролећа, на дан Низамовог рођендана и на дан мухамеданске Нове године. У великим салама кнежевских двораца, присутни су тада били поред Низама и великодостојници. Када Низам одевен у свечану униформу, накићен ордењем, перлама и драгим камењем заузме на мраморном престолу своје место, сви присутни се поклоне до пода додирујући челом мекани тепих. После тога неколико грађана иступе да господару пољубе ноге и предаду му на белом свиленом јастучићу поклоне. Они су морали бити од чистог злата, а најчешће то је био велики дијамант, смарагд или рубин. Низам би сваки камен предавао стручњаку да га процени. Три пута годишње за време владавине свих седам генерација примани су поклони. Злато и драго камење пунило је дворске трезоре.

Није само украс...

Прстен није само украс. Сваки обично има своју историју, подсећа на нешто: дан венчања, рођендан или слично. Прстење се носи већ вековима; најстарије, за које се зна, нађено је у гробницама фараона. Колути, кругови, односно прстење, сматрани су још тада као симбол вечности. Фараони су гледали на прстен као знак — да живот, срећа и љубав немају ни почетка ни краја.

Да ли сте некад везали око прста комад канапа или траку, као подсетник? Можда сте то учинили макар у детињству. „Прстен од канапа“ је веома стар. У ствари о њему постоје легенде. Према грчкој митологији Прометеја је Зевс ланцима везао за једну стену зато што се усудио да украде свету небеску ватру и преда је смртнима. Када је Прометеј најзад успео да раскине ланце, откинуо је и комад стене. Јупитер га је онда ослободио али под једним условом — да Прометеј носи део ланца око прста који би га подсећао да је још везан за стену, у ствари да не би заборавио оно што је учинио.

Откада се зна за веренички прстен? Најранији прстен ове врсте ткао се око прста од сите.

У Грчкој, и касније у Риму, жене су као симбол вереништва носиле прстење од бронзе, бакра, месинга и гвожђа. Касније, када су римске легије освајале Европу, војници нису имали гвоздене прстенове, па су зато измислили прстење од уплетених опута.

„Прстенови близанци“, два спојена или преплетена прстена, били су симбол вереништва у шеснаестом и седамнаестом веку. Још је интересантнији обичај да вереници на дан веридбе добију по један прстен, а на дан венчања, оба се споје у један и онда га преузима невеста.

Прстење са драгим камењем је постало веома омиљено у средњем веку. Дијамантски прстен као веренички прво се појавио у Венецији око 14. века. У почетку, дијамант, као груб и необрађен камен у свом природном осмоугаоном облику, није углављиван у прстен као што се данас чини, већ се причвршћивао само једним врхом.

А зашто је баш дијамантски прстен био симбол љубави и оданости? Због једног својства овог драгог камена који је најтврђа и најотпорнија материја на свету. „Адамас“ како се на грчком зове дијамант значи „непобедив“.

Дијаманту је током 15. века дат нови живот и лепота, када се почео усавршавати и начин његовог брушења и углављивања у злато.

Један Белгијанац је показао да се помоћу дијамантске прашине, када се помеша са уљем и стави на гвоздени котур, бруси боље и брже. Дотле су дијаманти, који су вековима вађени у Индији, добијали свој облик једино трењем једног камена о други.

Крајем, или тачније у другој половини 17. века, један Венецијанац је измислио „брилијантски облик“. Дијамант је веома прецизно брушен, са симетричним странама што је приликом преламања светлости давало блесак. Тако је постао „пламени камен“ брилијант који је преламао светлост у безброј боја. Ово је била прекретница у методама брушења и отада је стекао велику цену. Данас је веома омиљен брилијант са 58 брушених површина.

Касније, када се техника брушења и углављивања усавршила појавиле су се нове форме и начин украшавања прстенова — обично је велики камен стављан у средиште а у облику венца око њега ситнији.

Данас постоји тенденција једноставних линија и са што мање украса.

Приликом извођења

Рихард Штраус пробао је једном „Алпску симфонију“. Приликом извођења тешких виолинских пасажа у одељку „Непогода и бура“, једном виолинисти исклизнуло је гудало и пало на под.

— Стој! — повикао је Штраус и куцнуо диригентском палицом. — Морамо да поновимо „Непогоду“ јер је господин концерт-мајстор изгубио свој кишобран.

МУЗИЧАРИ И ВАТРА

— Милион шибица и доста литара лепка — дају одличан звук! — тврди диригент Алберт Бенкерт.

Сви музички инструменти у његовом оркестру израђени су од палидрваца. Читавих десет година је стрпљиво радио да би начинио ове необичне инструменте. Пријатељи га називају „краљем шибица“ пошто је он једини човек који је за свој оркестар од 11 чланова израдио инструменте потпуно од шибица. Инструменти заиста имају одличан звук.

ГРОБНИЦА У МУЉУ

Како је житко блато Обедске баре гутало немачке војнике

На левој обали Саве, између Купинова и Обрежа, свија се у благом луку велика Обедска бара позната као станиште ретких птица у свету, и по житком блату које неодољиво гута све што у њега упадне.

Ту, у тој бари, у њеном живом муљу страдали су немачки војници два пута у току последња два рата.

Први пут у јесен 1914.

Немци су се повлачили ка Сави. Једна српска јединица им се привукла сасвим близу и са кратког одстојања их изненада засула ватром. У бекству они су налетели на бару, по чијој се површини била ухватила кора. Али како су загазили, муљ је незадрживо почео да их гута. Око стотину немачких војника нашло је ту свој гроб.

Други пут 29. новембра 1943. године.

Тек што се други батаљон Првог сремског одреда разместио у Купинову на починак, стигло је обавештење да је педесетак немачких војника, према усташким подацима било их је 37, камионима отишло у Обреж по храну. Требало је по сваку цену осујетити њихову намеру и командант батаљона је решио да их сачека у заседи на оном делу пута који се највише приближава Обедској бари.

Чете су брзо кренуле да им Немци не би умакли. Поред највеће журбе једва су стигли да заузму места, а из Обрежа се већ чуло брујање мотора.

Батаљон се притајио. У шибље крај пута, на самој окуци, где је возач морао да смањи брзину, скрио се нишанџија који је имао да гађа мотор првог камиона. Његов хитац биће знак да почну и остали.

Камион је стигао већ на неких двеста метара. Нишанџија се мешкољио на тврдом лежају пратећи преко нишана мотор првог камиона. Али он је зачудо одједном стао.

Да ли су их Немци приметили? Или их је неко можда одао? Нишанџија се управо спремао да притисне обарач и тиме огласи почетак.

— Види... — тргао га је глас иза леђа.

Са прстом који се већ почео савијати, нишанџија је изненађен приметио да су Немци поскакали с камиона и стали да лове по пољу свиње.

Свима им је лакнуло. Наставили су да леже у мирним плитким заклонима и да чекају. Стрпљење је опет почело да их издаје јер су Немци дуго јурили пољем.

Хајка је најзад била завршена — окупили су се и ушли у кола. Камиони су расли у очима партизана. Прво возило је пред окуком нагло смањило брзину. Било је већ на педесетак метара, а нишанџија је још ћутао. Чекао је да мотор просто удари на цев, стално га држећи на нишану. Од камиона га није делило ни двадесетак метара када је опалио.

На камионе се са свих страна сручио пљусак врелог челика. Изненађене Немце је захватила паника. Скакали су у нереду са камиона тражећи било какав заклон. Мотор првог камиона био је оштећен а другима тако закрчен пролаз.

Окршај је кратко трајао — Немци нису могли да пруже никакав отпор. Већина се предала, њих неколико је погинуло, а само ретки појединци су успели да умакну.

Када се све умирило, партизани су прикупили плен и пребројали заробљенике.

Одједном је са обезбеђења према Обрежу дотрчао један борац и сав задихан јавио да отуд иде још око 150 Немаца.

Чули су вероватно пуцњаву и кренули да виде шта се то дешава. Наступали су обазриво, у стрељачком строју. Командант је решио да и њих сачека. Скројио је добар план:

Прву чету је упутио десно од пута, на саму ивицу шуме, а две је задржао на путу, где су и дотле стајале. Када оне с чела дочекају Немце ватром, она из шуме је имала да им удари у бок и натера их у блато Обедске баре.

За трен су се сви нашли на својим местима. Киша је непрестано падала па се нешто раније почео хватати мрак. Немци су пажљиво прилазили ка камиону који је догоревао на путу. Партизани су га још за време борбе полили бензином и запалили.

Батаљон је чекао као запети лук. Челне чете су притајене мировале. Али код прве ка ивици шуме се десило нешто неочекивано. Забуном, или ко зна како, неко је опалио пре времена. Сада ни челне чете више нису могле да чекају. Командант је одмах наредио паљбу из свих оружја. Густиројеви зрна полетели су ка Немцима и њихов строј је почео да се повија и ломи.

Оштру борбу, на малом одстојању, Немци нису могли да издрже. Њихова пуцњава је почела да јењава а командант партизанског батаљона је наредио јуриш. Дижући се из заклона, борци су полетели као вихор.

Прва чета је за то време Немцима пресекла одступницу. Притисак је био незадржив. Немци су појурили назад. Али тамо су их дочекали борци прве чете. Иако без командира, који је пао већ у првом налету, они су издржали притисак Немаца. А онда када је снага немачког јуриша клонула, чета је пошла напред потискујући их ка челним четама.

Немци су узмицали. Немајући куда, а не знајући каква им опасност прети, кренули су преко те, на изглед, питоме мочваре. Али су доживели судбину својих предака који су тридесет година раније исто тако нашли ту свој гроб.

НИЈЕ УСАМЉЕН СЛУЧАЈ...

Код Олантајтамба, у близини Куска у држави Перу, камење тешко и по 75 тона, превлачено је километрима, уз и низ планине и преко реке. Затим је клесано као да није тврђе од сапуна и уклапано тачно у масивне зидове сложене лучне конструкције. Како су то све успевали да учине људи пре хиљаду и више година?

То није усамљен случај. И на разним другим местима људи су то стварали. И пирамиде у Египту као и споменици у јужној Енглеској саграђени су од џиновских камених блокова. Ускршња острва пуна су камених статуа које никако не одају утисак да их је клесао примитиван човек. Да ли су антички људи познавали неку мистериозну технику?

Грађевински стручњаци који су проучавали методе грађења Индијанаца у Перуу, дошли су до открића да је још тада пре много стотина година, проблем преношења, клесања и подизања џиновског камења био у ствари прастари механички процес. Додуше, он је, мора се признати, извођен са веома много спретности и вештине, али то још не значи да се ту радило о некој мистерији.

Тврђава од црвеног порфира уздиже се 30 метара изнад града Олантајтамба. То је био први корак за истраживање. А где се налазило најближе место са порфиром? Око седам километара даље, с друге стране велике реке Вилканота, и чак на 600 метара изнад ње при дну једног понора где се пружају велике наслаге овог камена. Одатле се добављао природни грађевински материјал за тврђаву.

СЛИКАР БЕЗ КИЧИЦЕ И БОЈА

Микел Петроне има 19 година. По занимању је помоћни радник и тренутно је без посла.

— Желео бих да постанем сликар — рекао је он самом себи — али пошто не радим не могу да набавим потребан материјал.

Зато су његов материјал за рад постале: зарђале маказе његове мајке, дрвени поклопац једног сандука, свежањ шарених крпа, поабана одела, поцепане кошуље и чарапе, пробушени чаршави и један пањ. Преда се је ставио дрвени поклопац од сандука и почео да осматра околину: винограде, поља и море.

Пошто је небо било светлоплаво он извуче једну плаву крпу из вреће, изреза је маказама и прилепи дланом по површини даске. Затим је на исти начин од крпа разних боја начинио море, обалу, поља и винограде. Подешавао је тонове као што прави, сликари чине кичицом и бојом.

Готове слике је носио и продавао по граду острва Форио д' Ичија у Јужној Италији. За прву је добио двадесет а за десету већ сто лира.

РАЗНОБОЈНЕ ИСЕЦКАНЕ КРПЕ ЈЕ ЛЕПИО ПО ПОКЛОПЦУ ДАРОВИТО И ВЕШТО, ТАКО ДА ЈЕ ГОТОВ РАД ЛИЧИО НА ПРАВЕ СЛИКЕ РАЂЕНЕ У БОЈИ. УМЕТНИК МИКЕЛ СЛИКА У ПРИРОДИ. ОВОГА ПУТА МУ ЈЕ МОДЕЛ СТАРИ ТОРАЊ. У ПРВО ВРЕМЕ СЕЉАЦИ СУ СЛИКАРА ИСМЕЈАВАЛИ, АЛИ ПОСЛЕ УСПЕХА, ПОЧЕЛИ СУ ДА ГА ЦЕНЕ.

»ДОКС« НА ФИЛМУ

Најпознатији полицијски пас у Италији „Докс“, који је за време дугогодишње службе у више од 150 случајева потпуно задовољио у извршењу своје дужности, сада је пао у немилост: министарство унутрашњих послова је закључило да се Докс задржи у касарни док се не буде утврдило да ли је тај заслужни сарадник римске полиције припадао држави или нареднику Ђованију Мејмону, великом пријатељу паса који је Докса начинио четвороножним Шерлоком Холмсом.

Пас је добио четири златне и 27 сребрних медаља, и задобио седам рана. Где год је био премештен наредник Мејмоне пратио га је и Докс као сенка. А он је опет водио чак у Александрију полицајце за трагом једног злочинца пошто је његову изгубљену џепну марамицу оњушио две недеље раније. Торинске новине су писале о Доксу кад је пронашао брилијантски прстен који је једна жена изгубила у шуми. Ове и безброј других задатака извршио је овај пас — каже Ђовани Мејмоне — тако да се о његовом животу може написати стварни роман.

Можда је недавно у једном младом немачком овчару кога је стари пас неизмерно волео а кога су назвали Докс-јуниор, добио свог наследника.

Докс је на крају предат команди на обали Тибра. За њега је растанак с полицијом био тежак. У сваком случају имао је лепу каријеру за собом, нарочито када је јурио бандите по Сицилији. Једном је био тешко повређен па је морао пуну годину дана да проведе у болници.

Међутим, наредник није могао да живи без свог вољеног пса. Тако га је већ после краћег задржавања стари пријатељ, полицијски наредник, добио натраг. Он жели да отвори приватну детективску агенцију у којој би оба пса, и стари и млади, вршили стару службу што није нимало пријатно злочинцима да чују. Пре тога, снимљен је филм у близини Рима у коме су оба пса били главни јунаци.

Стари Докс, са 4 златне и 27 сребрних медаља и 7 рана, ушао је већ у легенду Италије.

ДОСКОЧИО...

Езоп је, као што је познато, био роб. Једном га његов газда посла у варош по неку ситницу. На путу га срете судија и запита:

— Куда ћеш?

— Не знам — одговори Езоп.

Овакав одговор се судији учини сумњив и он нареди да га затворе.

— Али, ја сам казао праву истину — правдао се Езоп — нисам знао да ћу због тога доспети у тамницу.

Судија се насмеја и пусти га.

ЛАБОРАТОРИЈА У ПЕЋИНИ

У Мулију, у Француској, подигнута је биолошка лабораторија у пећини, дубоко испод земљине површине. У њој се испитује биљни и животињски свет а специјално микроорганизми који се размножавају у пећинској иловачи. Биолози су утврдили да бактерије и печурке, које живе у иловачи, прерађују минералне супстанце, органске састојке и витамине што иначи стварају на површини земље биљке са хлорофилом. Ти органски састојци служе као храна протозоама настањеним у иловачи а она храни и друге животиње које служе као храна малим месоједима. Тако се, упркос одсутности хлорофилске синтезе, остварује читав животни циклус у коме су и инсекти и кичмењаци. Захваљујући овим студијама, научници размишљају о могућностима развитка живе материје у условима друкчијим од климе на Земљи.

Подударност

Бернар Шо доби од неке обожаватељке овакво писмо: „Желела бих да вас упознам. Бићу код куће идуће среде између пет и седам."

Шо се распита о обожаватељки и дознаде за њену сујету да сакупља познате људе у свом дому. Зато јој одговори:

„Немила подударност! И ја ћу бити код куће у среду између пет и седам".

МОРСКА ВОДА

Површина свих океана и мора износи 365,982.450 квадратних километара, запремина свих океана и мора 1.330 кубних километара. Највећа дубина у Маријанској потолини у Пацифику достиже 10.990 метара.

Као што знамо морска вода је слана. Различите хемијске материје растворене у води заузимају запремину од 21,8 милиона кубних километара. Распоређене по целој земљиној површини формирале би слој 47,5 метара дебео. Један кубни метар воде садржи 50 милиграма злата, што значи да у морским водама има више од 10.000 милиона тона злата. Кад би се оно распоредило на 2.8 милијарде становника, колико сада живи на Земљи, сваки од нас би добио по једну златну шипку.

☆

ДОСАД НИКАД...

Египатски и немачки геолози пронашли су у Либијској пустињи у оазама Карга, Дакла, Бахарија и Сиве велике резервоаре за воду од пре 30.000 година. Досад никад нису пронађени тако простриани подземни резервоари.

☆

НАЈВИШЕ

Немци данас највише на свету троше дуван. Током првог тромесечја ове године они су попушили 18,4 милијарди цигарета и милијарду цигара. У односу на 1960. годину повећање износи 11 одсто.

Колумбово путовање

5

Пошто се 1476. године срећно избавио из бродолома у близини обала Португалије, Колумбо је ту, у једном малом месту, отворио радњу са мапама. Овај догађај је представљао историјску прекретницу за читав свет. Желео је да пронађе краћи пут за Индију, јер је веровао да се иза огромне масе Атлантика налази Исток.

6

Око своје тридесете године Колумбо се оженио и добио сина. Као добар морепловац и картограф имао је успеха и био окружен својом вољеном породицом. Изгледало је да су ту сви услови да буде задовољан. Па ипак, он то није био потпуно — жудња да заплови „непознатим морем" спречавала га је да осети срећу обичних, малих људи.

7

Идеја о проналажењу краћег пута за Исток Колумба је све више заокупљала. Са својим братом Бартоломејом почео је да претражује по старим картама и књигама да би пронашао било какав траг који би осветлио његов план. Провео је осам година у проучавању и припремама за пут. Ништа више није могло да га одврати од намере да пође.

8

Уз огромне напоре Колумбо је успео да издејствује аудијенцију код шпанског краља Фердинанда и краљице Изабеле од којих је очекивао материјалну помоћ. После бесконачних разматрања и расправа суверени су дали пристанак за помоћ. У накнаду, Колумбо се обавезао да ће све земље, које буде пронашао, прогласити шпанским.

(Наставиће се)

ДРУГЕ ЗЕМЉЕ — ДРУГИ ОБИЧАЈИ

ЛЕПОТА У ОЧИМА ЈАПАНАЦА

Међу јапанским народним умотворинама налази се чувена прича о високом достојанственику који је у својој башти сам неговао хризантеме. Глас о његовом цвећу стигао је и до цара. Једног дана микадо је изразио жељу да лично види то дивно цвеће. Пре но што је цар стигао, човек је посекао у башти све хризантеме, које је гајио с толико љубави, и оставио је само једну да цар у њој ужива.

За оне који нису Јапанци прича је можда неразумљива, али за Јапанце чиста као суза. Да се ужива у лепоти, потребно је извршити организацију уживања. Да цвеће није посечено, микадо не би осетио лепоту ни једне јединe хризантеме.

Ми, на Западу, сматрамо да је човек стваралац само кад покаже плодове свог рада: ако слика, пише или компонује. Склони смо да верујемо како они који читају књиге, слушају музику и гледају слике нису ствараоци. Али у очима Јапанаца, фина способност процењивања туђих дела такође носи стваралачку снагу. Онима који дођу у Јапан пружа се могућност да свој живот обогате неочекиваним доживљајима.

Једна странкиња када је дошла у Токио, позвана је да присуствује састанку људи који се уче да разликују мирис димова. У присуству стручњака све су Јапанке училе како се удисањем ужива у испаравању миришљавог дрвећа: кедра, липе, брстице и других. Упознавале су одлике сваког од њих и училе како се открива разлика и у мирису једног истог дрвета, ако је један његов комад отсечен јуче или пре сто година. Ови састанци су утицали на Европљанку да створи нову слику о животу Јапанки.

Јапанци су изградили потпуно нов и дубоко личан начин уживања али је он свакоме приступачан. Код Јапанаца се може, например, догодити да вас неко позове у посету где ће једина забава бити посматрање Месеца. Гледа се како се Месец лагано пење небом и нико не очекује да ишта кажете. Претпоставља се да је ваш дух потпуно обузет одблеском светлости по дрвећу, башти и кровововима. Сви мисле да вам је потребна пуна концентрација за запажање како се сенке предмета крећу, за игру облака и сребрнастих звезда.

Постоје чак домови који располажу отвором на зиду намењеном искључиво гледању Месеца. У Јапану, сваке године, безбројне песме и слике славе прве зимске пахуљице.

Из тих невештих творевина, за које на Западу не би дали ни пет пара, произишли су многи добри песници и сликари. Једна жена из Кјота објасниће вам колико велики значај у њеном животу има овај годишњи догађај. Усред баште налази се кућица која је тако подигнута да домаћица може да посматра снежни пејсаж под најповољнијим углом. Она ту седа у друштву својих пријатељица и са њима се наслађује гутљајима напитка „саке", који се у Јапану прави специјално за ту прилику.

После таквог једног поподнева, целе године се чува урезана у сећање дивна успомена.

Најобичнији предмет купљен у некој радњи, чим га је узео продавац у своје руке, замотао и везао канапом, постаје нека врста уметничког дела. Лепа, калиграфска слова на једној позивници, изазваће радост као и сам позив који она садрже. „Ситнице", казаћете ви. Али у очима Јапанаца оне означавају пут среће у свакодневном животу.

У извесне дане суседи ће вас можда позвати да вам покажу своје драгocености. Пићете чај и дивићете се — у себи или наглас, већ према укусу — старим маскама, врло лепим кимоно одећама, можда сликама на пергаменту или комадима броката. После ће домаћица све завити и оставити, јер свака јапанска кућа толико се скромно уређује да у њој нема места за сталну изложбу.

Било би погрешно да се у свему овоме види само претерано поштовање форме. То је поштовање које се придаје ситним стварима и само наизглед безначајним догађајима свакодневног живота.

Ова схватања дубоко су увpежена у свести Јапанаца. Примените исте принципе у свом животу па ћете видети како ће вам уместо тмурних, безначајних дана, они постати ведри и да ћете у њима наћи подстрека за стваралачки рад.

Човек и хладноћа

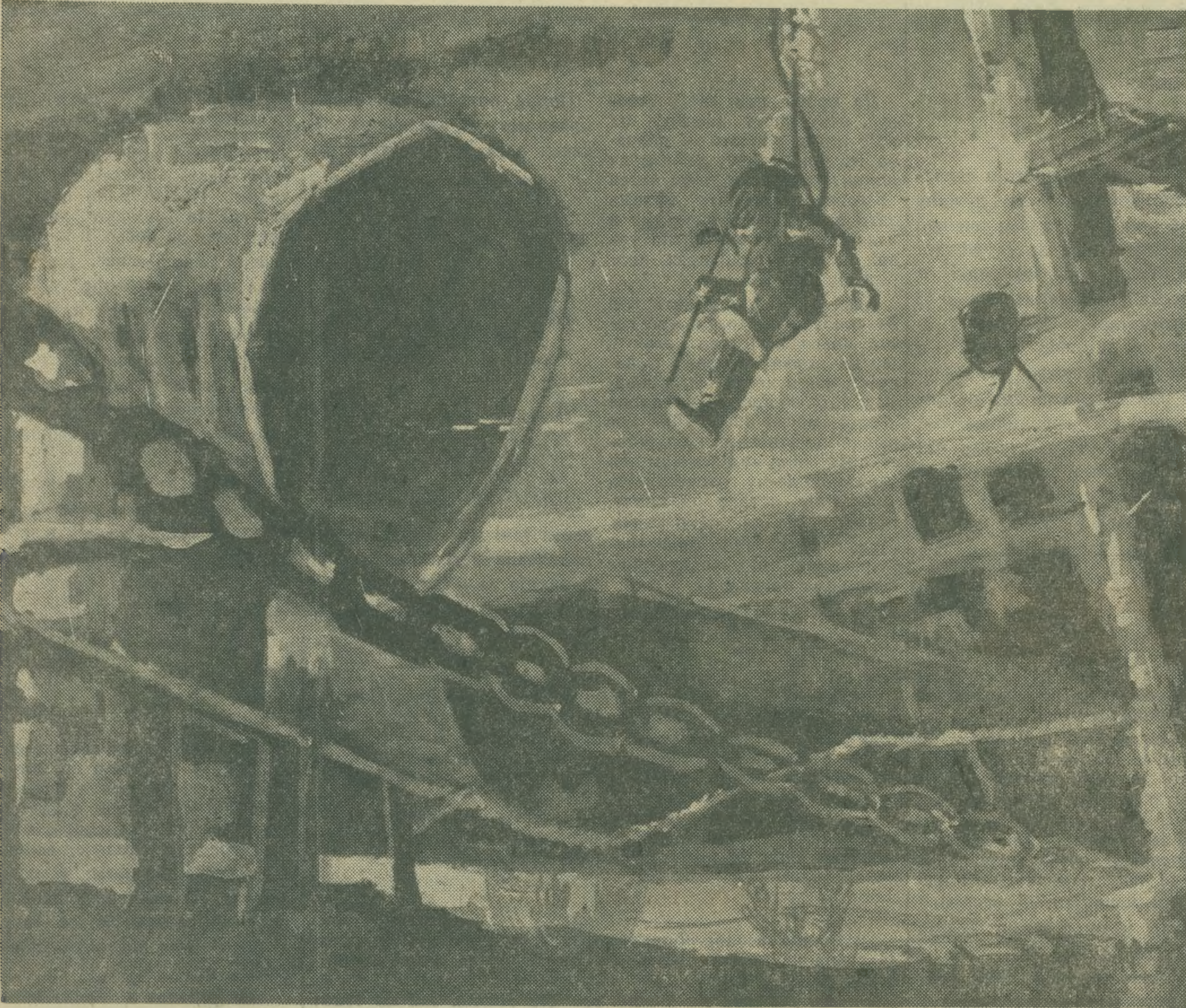
Недавно су објављени извесни налази о издржљивости чланова поларних експедиција према хладноћи. Испитивано је колико хране човек унесе и колико енергије произведе од ње кад ради физички посао а колико кад мирује. Резултати говоре да производња топлоте на антарктику, док се одмарамо, одговара производњи у умереном земљином појасу. У току дана стварање топлоте је знатно веће. Уколико рад више замара, организам тражи више хране да би је претворио у енергију.

Код људи који су провели две године у суровој антарктичкој клими није примећено никакво прилагођавање организма измењеним условима, изузев лица, руку и ногу. Закључак је према томе да је човек „тропска животиња". У пределу са суровом, хладном климом људи могу да остану у животу захваљујући једино свом знању и техничким изумима.

На нуклеарни погон...

Атомски трговачки брод „Савана", који је у завршној фази изградње, добио је прво атомско гориво које кошта 9 милиона долара а састоји се од 36 нуклеарних пуњења чија је укупна тежина 342 кг. Гориво је подељено на 164 челичне цеви.

Два немачка предузећа изградиће први теретни брод на атомски погон у Европи.

»ЦРНИ ПРИНЦ«

То је загонетка без одговора. Бар, без тачног одговора. Само, може се увек претпоставити, размишљашљати... Али, најбоље ви сами пресудите.

...који никад није пловио

Новембра 1854. године беснео је кримски рат, почела и опсада Севастопоља. Флоте: француска, енглеска, Пијемонта (некадашње засебне кнежевине Италије), турска — заузеле су руске луке у Црном мору. Балаклава, мала уска лука проглашена је за војну базу.

Кејови нису могли да приме све бродове који су донели храну и оружје. Тридесетак бродова је на пучини стрпљиво чекало свој ред за улазак у луку.

Стрпљиво, али не сви. Христи, командант брода „Принц“, захтевао је да уђе у луку без одлагања. „Принц“, најлепши брод британске флоте био је на свом првом путовању. Носио је из Лондона један врло драгоцен товар: топла одела, лекове и.... То „и“, како се говоркало, било је, 30 бурали златног новца, најмање 500.000 ливри стерлинга војничке плате.

Командант луке није могао одједном да прими два брода. Требало је сачекати да најпре исплови „Викторија“ па да уђе „Принц“. Само ни брод „Принц“ није могао да чека — изгубио је оба сидра и ужад су потонула. То је била права несрећа. Али није било времена за јадиковање.

Командант луке послао је помоћно сидро Христију и наређење да му више не досађује. Како се инсистирање наставило овај посла другу поруку:

— „Принц“ мора остати испред луке све док „Викторија“ не ослободи прилаз.

Али „Викторија“ је после потонула у самом прилазу, а „Принц“ је заувек остао у мору.

Ураган

Сувише уска и кривудава, оивичена стрмим хридинама, лука Балаклава није била погодна за поморску базу. Јесење буре у Црном мору су веома сурове. Било је прилично необазриво концентрисати флоту баш ту. Једне енглеске новине су писале: „Људи у адмиралитету требало је да имају више здравог разума“.

И заиста, 13. новембра на пучини испред Балаклаве нашло се 30 бродова с товаром. А 14. ујутру није више било ниједног: свих тридесет је потонуло.

Целе те недеље време је било лоше, а 14. у зору изненадан пад барометра узбунио је и најхрабрије. „Принц“ је са оним једним примљеним сидром покушавао да одоли налетима ветра. Око 9 часова ујутру изгледало је да се бура стишава, али се неколико минута доцније поново разбеснела и то јачином каква се не памти на Црном мору.

Захваћена буром цела флота је одвучена на стење и гребене. Поједини командантн су, да би се заклонили, покушали да продру у уски пролаз луке. У томе је успео само један — француски брод „Авон“ који се вештим маневрисањем увукао између хриди, али се у том моменту нашао пред „Викторијом“ Судар је био такав да су оба брода потонула за трен. И други бродови који су се узалуд борили против силног ветра нашли су смрт на белом стењу Балаклаве.

„Принц“ је међу првим бродовима био ветром бачен ка обали. Командант Христи је такође покушао да продре у луку. Чак је и успео да добро усмери брод, али се предња катарка стропоштала замршујући ужад која држе јарболе у лопате елисе — и она се потпуно зауставила. Није више било могућно ништа учинити. Један огроман талас дохватио је са бока „Принца“ и гурнуо га на стење. Са целом посадом од 150 људи ишчезао је зачас. У десет часова ујутру ветар се стишао. Спољна страна луке била је празна и приступачна.

Прогутано благо

О трагичном крају целе ескадре и нарочито о „Принцу“, најлепшем броду тог времена, писала је цела савезничка штампа. Мада се није отворено говорило о 30 бурадн злата, помињали су се огромни губици.

Ово је многе подстакло да размишљају о трагању за несталим бродовима.

Ускоро по свршетку кримског рата почело се са разрађивањем планова, више теоријски, јер је гњурачка вештина била тек у зачетку. „Принц“ се налазио на 60 до 70 метара дубине што је за оно доба било недохватљиво.

Међутим, једна безимена компанија, основана у Француској 1875. године, опробала је срећу. Њени гњурци су располагали знатним техничким средствима и успели да пронађу у луци Балаклава више од десет бродова, али међу њима није био „Принц“. Ни покушаји других нису имали више успеха.

Међутим, време као и увек чини своје. Почетна сума од 500.000 ливри изгледала је мала и после сваког неуспелог покушаја повећавала се. Већ око 1900. године говорило се о 6 милиона ливри стерлинга, иако би било потребно за смештај таквог златног брда — хиљаду, а не тридесет буради, које један брод не би могао ни да понесе. Али шта мари, овако је прича изгледала примамљивија. А онда и само име „Принц“ изгледало је обично. Лепше је, романтичније и тајанственије говорити о „Црном принцу“ и потонули брод је тако почео да се назива и у званичним актима, у годишњацима и речницима.

Италијански инжењер Рестући пронашао је 1901. године апарат за гњурање. Не зна се тачно шта је италијанска експедиција урадила у Балаклави, али сведоци се сећају да је прослављен проналазак изгубљеног брода.

Управо, успели су да открију четири слова, остатке имена бода „ck Pr... тојест (Bla)ck Pr(ince), „Црни принц“, како је јавио руски писац Куприн који је присуствовао радовима. Само, то није било тачно, јер „Принц“ се у оно време није звао црни. Италијани су, значи, пронашли брод, али који — то нико не зна.

Тада је тек почела права навала. Из целог света стизали су предлози и најсмешније сугестије. Један од најчуднијих је био — да се лука затвори насипом и исуши. Први светски рат и револуција у Русији обуставили су све радове.

„Црни принц“ поново на сцени

Један гњурац-аматер пронашао је 1922. године неколико комада злата на дну мора код Балаклаве, и тиме обновио причу о благу. На то место је послата 1923. године једна мала совјетска експедиција са новом врстом гњурачког звона које омогућава рад на дубини од 123 метра што је за оно време рекорд.

Утврдило се да катастрофа 1854. године није оставила на дну остатке бродова са златом већ са обојеним металом. Експедиција је извукла све што је нашла, очекујући да ће наићи и на „Црног принца“. Тек 1925. године пронађен је један старински котао, а испод срушених стена костур једног гвозденог брода. Како је, према обавештењима, „Принц“ био једини начињен од гвожђа, сумње није било — он је.

Сад се појавила и једна јапанска компанија за извлачење насуканих бродова. Она је имала гњурце најпознатије на свету.

Изненађујућом брзином су делови костура брода извучени испод срушеног стења. Кљун и задњи део брода били су прилично сачувани, док је средина пропала. Почетком септембра пронашли су неколико комада енглеских соверинга — из 1821. године.

Пуни наде, гњурци су се поново спустили на дно 12. септембра. Десет минута доцније дат је сигнал:

— Одмах нас извуците!

Шеф гњураца Вакино је сав узбуђен рекао:

— Доле је пакао! Све се мрда, земља се тресе. Овакав земљотрес видео сам само у мојој земљи!

Међутим, горе је било све мирно. Тек десет часова касније велики земљотрес, раније примећен на Криму разрушио је Јалту...

У Балаклави је било мало штете и Јапанци су наставили са радом. Буквално су прорешетали пешчано дно и остатке брода, и — ништа нису нашли. Главни инжењер Катаока решио је да прекине с радом изјављујући:

— Сматрам да су ипак ово остаци „Црног принца“, али ту нема заиста ничега. Од 1800 тона колико је требало да буде тежак централни део брода ми смо пронашли само 20 тона. Овај део брода је без сумње раније разваљен да би се пронашло злато. Али ко га је развалио? Да ли Енглези који су ту остали 8 месеци по бродолому? Не треба рећи да техника тада није дозвољавала такве радове. Кад се 500.000 ливри налази испред носа, пронађе се и начин да се благо покупи.

Да ли је Јапанац Катаока имао право?

Одласком Јапанаца крајем новембра 1927. године завршава се прича позната под именом „Црни принц“. Остало је све у знаку питања. Да ли су Енглези стварно покупили злато 1854. године? Изгледа невероватно, а ипак...

Енглез Август Сиб изумео је 1837. године гњурачко одело, готово слично данашњем. Захваљујући овом изуму олупина „Ројал Жорж“ потонула у луци Спитхед могла је да буде исечена на дну и извучена на површину још 1842. године, дакле 12 година пре бродолома „Принца“. Пошто је Сиб био Енглез може се претпоставити да су његови земљаци успели да гњурају боље и пре него што се у другим земљама уопште знало о томе.

Остало је још једно питање: да ли је брод који је пронађен стварно био „Црни принц“? У почетку се сматрало да је „Принц“ једини имао оклоп од гвожђа, али, документи тог доба, француске и енглеске новине, пишу да је постојало више оваквих бродова: „Викторија“, „Авон“, „Мелбурн“ и најзад транспортер „Ризолут“, натоварен муницијом, који су такође ту страдали.

Још један необичан детаљ. Појавила се у штампи и давнашња изјава неког Џона Смита — да је он са својим шефом искрцао товар злата у Константинопољу пошто им је ситуација у Балаклави у оно време изгледала узнемирујућа. Ово име Џон Смит раније није помињано и ова њихова одлука, сада тек објављена, нагоне на размишљање. Можда је злато остало у Константинопољу, а можда су Енглези хтели да прикрију проналажење пропалог злата да би за себе дуже сачували тајну гњурања? Или је италијанска екипа под командом Рестућија постигла већи успех него што је објавила — остаће тајна. А можда злато још лежи у „Принцу“ на дну мора?

»Ранде-ву« у фебруару 1962.

Веза са совјетском међупланетарном станицом, упућеном према Венери, прекинута је из непознатих узрока. Постоје претпоставке да се то догодило услед све слабијих емисија, јер се сателит стално удаљава од Земље, или због квара насталог после судара са неким чврстим телом из васионе.

На основу познавања закона небеске механике, стручњаци кажу да ће међупланетарна станица проћи близу Венере и да ће се наћи у близини земље фебруара 1962. Ако сунчане батерије и емисиони апарати нису оштећени сударом са неким метеоритом, између ње и совјетских астронаута успоставиће се прекинута веза.

Поруке преко Месеца

У Вумери, у Аустралији, примљене су поруке које су послате из Америке преко Месеца, о чију су се површину одбиле као о површину огледала. Путујући брзином светлости, свакој од пет порука било је потребно две секунде да превали простор од 730.000 километара. Речи изговорене у Америци чуле су се у Аустралији без најмањег крчања или шума.

»ОСКАР« – ЗА ЖИВОТИЊЕ

У Холивуду су додељена два »Оскара« — ждрепцу Кинг Котону и псу Спаду

У Холивуду чак и четвороношци добијају „Оскара“. Једанаести пут су им ове године подељене награде. По подијуму РКО-позоришта, на коме се иначе појављују добитници и добитнице са блиставим осмехом, клопарала су копита снежно-белог ждрепца Кинг Котона. За његов „уметнички галоп“ у забавном филму „Пепе“, добио је трофеј и однео га право у — шталу.

Али на бини РКО-позоришта не чује се само рзање, него и лајање. Као најомиљенија четвороножна звезда телевизије добио је „Оскара“ и пас Спад за главну улогу у серији „Моја три сина“.

Ова парада била је пре забава за децу која су испунила салу и аплаудирала својим љубимцима. Приредба је одржана под покровитељством америчких друштава за заштиту животиња.

ПОБЕДНИЧКЕ ТРОФЕЈЕ ПРИМАЈУ ЖДРЕВАЦ КИНГ КОТОН И ПАС СПАД. ЊИХОВИ ГОСПОДАРИ ИМ ПРВИ ЧЕСТИТАЈУ, А ИЗА КУЛИСА ИХ ЧЕКА — ВРЕЋА ЗОБИ И КОБАСИЦА

Петловски фестивал

У Туркуену, на северу Француске, сваке године одржава се петловски фестивал. Тога дана рано ујутру сопственици петлова из читаве околине долазе у град и поређају се дуж главне улице. Поред себе стављају на плочник дрвене сандуке с пернатим кандидатима за звање највреднијег петла.

Конкурс траје два часа. Сваки крик петла сопственик урезује на дугачак штап који држи у руци. Победником се сматра најнеуморнији петао, онај који је зарадио највише зареза. Као награду петао добија двоструки оброк најкалоричније хране, а његов сопственик — двоструку порцију пива.

Онесвестио се...

Белгијски кошаркашки тим „Фелоус Антверпен" има за собом изузетан рекорд: од 42 игре изгубио је 41, а само једна је — завршена нерешено. Кад је недавно, после две и по године, овај тим први пут победио, председник клуба се онесвестио од радости.

У ХОЛИВУДУ СВЕ ИЗМЕРЕНО

У Холивуду постоји специјална контрола за дужину пољупца на филму и сви продуценти треба да се ње држе. Тако, пољубац „меденог месеца" не сме да пређе 88 сантиметара. Пољубац у образ је дугачак само 44, а пољубац у гужви на станици или на платформи не сме да пређе 22 сантиметра. Наравно постоје одступања кад су у питању славне звезде Елизабет Тејлор, Џеин Мејнсфилд, Ава Гарднер и друге.

Чуда природе — мрави пијанци

Да мрави гаје своју „стоку", неку врсту вашију, од које имају користи — познато је. Али, они су успели да припитоме и неке друге инсекте готово непознате људима зато што живе у гнездима и излазе на светлост дана тек кад их неки радознали природњак извуче.

Неке од тих инсеката пре би требало сматрати као госте мрава него као „стоку", јер их мрави „тимаре" и „негују", чак и храну им стављају у уста. Међу такве њихове „госте" могао би се убројати и један чудан инсект мрке боје, који живи под земљом већ тако дуго да му готово ништа више није остало од крила, толико су му закржљала. Мрави га са пуно бриге негују, а он им узвраћа оним што њима одговара.

Према потреби или жељи мрави могу да извлаче из длакавих реса на телу тога инсекта течност која је за њих привлачна исто колико вино и ракија за људе. И не само то, већ су и последице од тога исте. Пошто добро „повуку" те течности, мрави почну да се врте у круг док не изгубе свест. Али дејство није трајно. Пошто мало преспавају после „пијанке", они су опет орни за посао, и чак излечени „мамурлука". Без обзира што ово „пиће" успављује, мравима оно није потребно. Често они и без њега постају сањиви нарочито када је време топло и спавају онда у свим могућним положајима: на страни, на леђима, згрчени.

Мрави „војници" спавају увек „као заклани" и не буде се чак и кад их гурају и померају, што би „раднике" одмах пробудило.

„ПЕТ МИНУТА"

Нема сумње да је данас веома мали број оних који су ма шта чули о једном човеку који је на десетак година пред крај прошлог столећа доживео „својих пет минута славе" — кратке, додуше, али славе о којој је тада цео свет говорио...

Жил Гро, Француз, био је певач шансона, ни бољи ни лошији од ових који данас забављају публику широм света. Уз то он је разне популарне шансоне у оно време сам обрађивао — да би постале јасније и приступачније публици. Његово име било је у Паризу популарно и цењено до те мере да су извесни политичари и уметници, с краја XIX столећа, сматрали за особиту част кад би га приволели да им шта отпева.

Док је стварао стихове у шансонама о слави својих савременика и њиховим победама, Жил Гро је почео да сањари и о својим освајањима — не више само публике, већ читавих земаља.

Врло је вероватно да су стари хроничари, савременици овог певача-занесењака, били у праву када су написали да би Жил Гро скончао у Шарантону — у азилу за умоболне — да се није догодио један преокрет који га је потпуно отрезнио.

Једног дана певача је посетио његов стари пријатељ Марсел Гињ, после дуге паузе за време које је пропутовао унакрст Холандску Гијану. Пријатељи су разговарали о свему и свачему а онда је Гињ стао да прича о својим необичних доживљајима из далеке Гијане. Понесен тиме, Гро је поверио пријатељу да би хтео да започне „освајање света".

— Сјајно! — климнуо је Гињ главом. — У прави час се јављаш. Ништа лакше од тога. Између Француске и Холандске Гијане налази се једна спорна територија. Ничија земља: иначе чаробна — изврсне лепоте и прекрасног поднебља. Народ те земље као из бајке, тражи краља. Хоћеш ли да ти будеш?

Жил Гро је био републиканац.

— Не краљ! То заиста не, — рекао је певач скромно, али председник републике да.

— Отпутујмо у Гијану!

— Пођимо!

Шест недеља доцније Жил Гро је ступио ногом на спорну територију, а само још две-три недеље доцније прогласио се за председника републике Слободне Гијане — како је сам назвао ничију земљу.

За своју резиденцију изабрао је једини град, у ствари градић коме није хтео да мења име, убележен у географске мапе као Кунани.

Овај пустолов је ускоро дошао у Француску да би код владе издејствовао званично признање постојања нове републике. Намеравао је затим да оснује један дневни лист, да наименује амбасадоре и конзуле и своје министре.

Ова комедија играња власти ко зна колико би трајала да владе двеју суседних земаља, Бразила и Холандске Гијане, нису обавестиле француског министра спољних послова о свему и затражиле да „умоли господина Жила Гро да се одрекне свог председниковања и више се не врати у Гијану".

Протестовао је наравно али без успеха. Забрањено му је да се укрца у брод који је баш тих дана кретао за Гијану. Бивши певач је онда отпутовао у Лондон. У престоници Велике Британије „његова ствар" наишла је на „веће разумевање" — придобио је неколицину људи, британских држављана, и са њима се укрцао у један енглески брод који је пловио за Гијану.

Али, пошто су сазнале све, власти Енглеске наредиле су заповеднику брода да негде успут, на неком далеком британском острву искрца бившег певача и његове пријатеље, иако им је овај већ био поделио „министарске портфеље".

Тада је тек Жил Гро схватио да је даља борба бесцињна, па се нечујно вратио у Француску.

Настанио се у Ванву у једној скромној кућици. Нешто доцније покушао је да настави своју прекинуту каријеру певача и писца текстова за шансоне. Али његова, донедавна бујна муза, била га је напустила заједно с његовим илузијама о освајању макар и оног малог „света за себе"...

У тишини мале куће смрт је затекла овог пустолова у шездесет другој години живота.

НИСАМ ЈУНАК

Светски првак у боксу тешке категорије Лојд Патерсон не слаже се са својом биографијом коју је према његовим речима написао неки његов пријатељ.

— У књизи сам описан као јунак, а ја то никако нисам — каже он. — Рукопис се мора прерадити. И за ово је сам дао следеће упутство:

— Опишите ме онаквог какав јесам — човек са многим манама, двема тврдим песницама и срцем које је прочишћено тешким животом. Човек а не јунак.

ШИЛЕР И ХАРФА

Немачки песник Фридрих Шилер у младости је учио да свира на харфи. Доцније у разговору са неким познаником овај му рече:

— Ви свирате на харфи као цар Давид, али не тако добро.

— А ви — одговори Шилер — о тој ствари мислите као цар Соломон, али не тако мудро.

ФЕНИКС

Легенда о птици феникс постала је у древном Египту. Према легенди птица је живела око 500 година, а кад се приближавао дан смрти, она би саградила гнездо од мирисних трава и у њему се спаљивала. Из пламена и пепела рађао би се нови живот. Тако је реч феникс постала симбол вечности.

Још Херодот и Тацит причају о фениксу који је постао симбол препорода и обнављања живота.

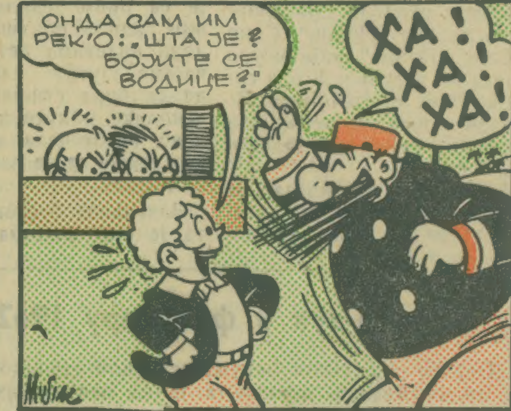

Да ли знате?

ПРЕГЛЕД АВИОНА РЕНДГЕНОМ

У ваздухопловној бази Локид у Њујорку инжењери-„лекари“ прегледају авионе х-зрацима. Помоћу новог покретљивог уређаја они испитују и њихову површину и унутрашње делове иако их не расклапају и не демонтирају.

☆

Радиофон

Совјетски инжењер Купријанович изумео је апарат помоћу кога се одржава радиофонска веза са низом сопственика радио-апарата. Сваки претплатник има свој уређај који може да носи са собом. На његовом бројчанику, сличном телефонском, окретањем се добија жељени број. Не само што са њега може да се добије веза са градом већ се из градске централе може да позове одређени претплатник.

Радиофони ће имати широку примену у животу пословних људи који су у сталном покрету, затим ће одиграти улогу међу пољопривредницима, јер ће моћи да се поставе тамо где терен не дозвољава полагање каблова и свуда где се, услед краткотрајног задржавања, не исплати увођење телефона и аутоматских централа. Биће од користи у возовима и на бродовима, а једна од главних одлика је у томе што се претплатник добија без обзира где се налази.

Кад се састави одређени телефонски број веза између покретног радиофона и градског претплатника обезбеђена је специјалним аутоматским уређајем у телефонској градској централи Чим се на покретном апарату укопча одређени број, централа даје позивни знак. Велике установе и предузећа могу да имају сопствене аутомате за везу. Један уређај укопчава без икакве сметње по разговор, 600 до 700 апарата који раде на истој таласној дужини.

Инжењер Купријанович начинио је неколико прототипова апарата од којих најлакши има 300 грама. Радиофон се састављa из делова који се већ производе фабричким путем. Лакши апарати стају 300 до 350 рубаља, а тежи 3000 до 3500. Конструктор је усавршио и један тип радиофона од свега 70 грама који је велики као кутија шибица и може да се носи као ручни часовник.

☆

За даваоце крви

Да би приволели даваоце крви да долазе, санитарна служба у Кливленду је обећала да ће свакоме за успомену дати по неку плочу славног певача. Ускоро се појавио велики број давалаца крви.

☆

Притисак на дугме...

У Женеви је отворен ресторан „Притисак на дугме“ у коме је персонал замењен дугметима. Притисак на дугме менија довољан је да се после краћег времена добије ручак који сами подижете и одмах плаћате.

Жена фудбалски судија

На слици видимо жену Ханелору Шидниогротски, фудбалског судију, како прегледа да ли су исправне копачке једног јуниора. Она је други женски фудбалски судија у Берлину. У другим местима света још нису познати овакви случајеви.

50 километара на сат са три скије

Баварски брђанин Јозеф Никлас, продавац спортских реквизита, у својим слободним часовима измислио је оригинално возило за скијаше-аматере и назвао га „ски-пони“. То је у ствари нека врста снежног скутера са три скије и једним мотором од 150 кубика инсталираним на првој скији. Испред мотора је елиса која се окреће у великом цилиндричном котуру од чега скије добијају брзину — и до 50 километара на час. Са те скије се пружа држач који скијашу замењује штапове. Ручица за бензин се налази на полузи држача и да би скијаш покренуо мотор довољно је само да притисне одређено место на држачу.

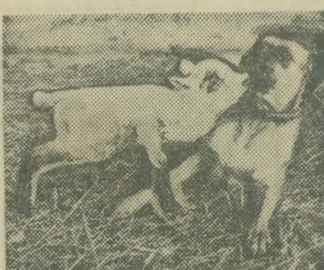
Приликом проба са „ски-понијем“ достизана је брзина од 50 километара на час по равном терену. Показало се да се на њему може шетати веома дуго без икаквог замора. Ово је сасвим привлачно јер је досад због неколико минута радости при обичном скијању потребно дуго и заморно пешачити при пењању.

Никлас сматра да ће његово возило добро послужити онима који живе у планинама и морају често прилично дуго да иду до најближе куће или до школе. Наравно, помоћи ће и писмоноши.

☆

Уместо бетонирања

У САД је пре три године пронађена хемикалија названа СС-13 слична блату која, кад се њоме обложи дно базена, рибњака или канала за наводњавање, спречава упијање воде. Око 50% воде из канала се изгуби кроз земљано дно и стране. После облагања овом масом, у каналу дугом 3 км губитак воде се смањује са 25.200 на 10.000 литара дневно. Трошкови при облагању су 20 пута мањи него при бетонирању.

БУЛДОГ И ЈАГЊЕ

Кучка „Флеш“ прихватила је јагње пошто је остало сироче. На слици се види наклоност између ове две животиње.

☆

Регулатор телесне температуре

Истраживања на универзитету у Мичигену пружила су нове податке о улози хипоталамуса, једног дела мождане супстанце испод коре великог мозга, у регулисању температуре човековог тела. Хипоталамус, као најсавршенији термостат, одржава температуру тела увек на потребној висини и успоставља равнотежу између производње и губитка топлоте.

Ако се температура тела подиже из хипоталамуса долази надражај за брже дисање и ширење крвних судова у кожи па и знојење, услед чега наступа губитак топлоте. Ако пак температура пада — јавља се надражај за претварањем више хране у топлоту, сужавањем крвних судова у кожи и дрхтањем. Све то спречава губљење а повећава стварање топлоте. Стање температуре у појединим деловима тела хипоталамус установљава преко нерава који реагују на сваку промену.

☆

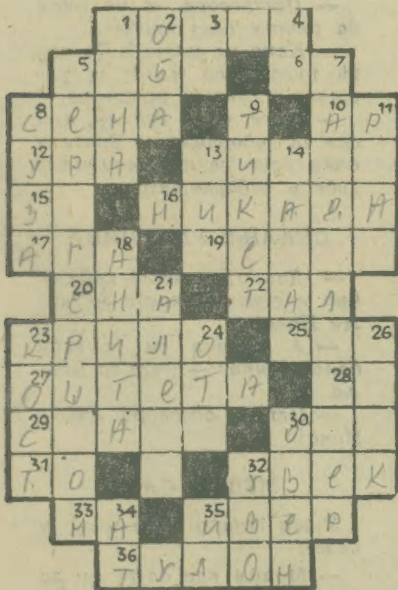
ШАМПАЊ СЕ СВЕ ВИШЕ ТРОШИ

У току 1960. године продато је 49,265.500 боца француског шампања, што значи 7 милиона боца више него претходне године. Највећи инострани потрошачи били су Енглеска, САД и Белгија.

ВОДОРАВНО: 1) пољски композитор (19. в.); 5) река у Сомалији; 6) острво на Јадрану; 8) река у Француској; 10) мера за површину; 12) узвик при јуришу; 13) место у Босни; 15) иницијали нашег савременог сликара; 16) прилог за време; 17) некадашња турска титула; 19) француски сликар (Пол...); 20) област на Сицилији; 22) део; 23) део авиона; 25) наша река; 27) наношење штете; 28) свеза; 29) именичка заменица; 30) град у Финској; 31) лична заменица; 32) прилог за време; 33) хемијски знак за натријум; 35) отпадак од дрвета; 36) град у Француској.

УСПРАВНО: 1) драма од Островског; 2) и један и други; 3) свеза; 4) хемијски знак за никл; 5) име и презиме америчког композитора („Порги и Бес“); 7) име и презиме француског математичара и филозофа (18. век); 8) секрет сузних жлезда; 9) листић спортске прогнозе, 11) француски војсковођа (17. век); 13) врста земље; 14) клетвеник; 18) име наше оперске првакиње; 21) страно мушко име; 23) део скелета; 24) име нашег књижевника („Довиђења у октобру“); 26) једна Гетеова балада; 30) енглески социјалист-утопист (19. век); 32) орган чула слуха; 34) коњ; 35) француска лична заменица.

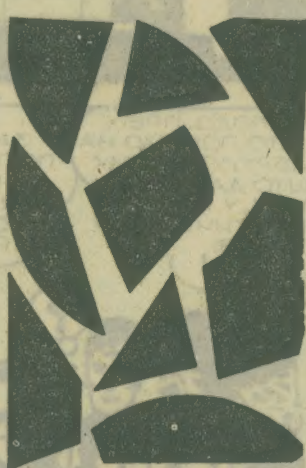
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Кубан; 5) жуне; 6) АП; 8) роба; 10) ал; 12) Ира; 13) самба; 15) М (иливоје) Ж (ивановић); 16) Конели; 17) Аса; 19) барок; 20) ива; 22) тип; 23) амара; 25) Нил; 27) Селена; 28) ка; 29) Анана; 30) Раб; 31) мо; 32) коса; 33) не; 35) брдо; 36) трака.

Усправно: 1) Куба; 2) Уна; 3) бе; 4) на; 5) Жорж Сименон; 7) Пабло Пикасо; 8) рима; 9) Банат; 11) лаик; 13) соб; 14) Мерин; 18) Авала; 21) арена; 23) Асам; 24) Ана; 26) Лаба; 30) рода; 32) Крк; 34) ет; 35) ба.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЈЕДНА ЈЕ СУВИШНА

Да бисте конструисали круг од ових 9 црних површина потребно вам је свега њих 8. Једна је сувишна — која? — утврдићете у току решавања задатка.

Очигледан пречник Месеца

Запитајте ваше другове кад се увече види на небу пун Месец, на шта им он личи. Добићете најразличитије одговоре. Неки ће га упоредити са поморанџом, неки са тацном, други са тањиром, а опет неки и са округлим послужавником. Сви ће они и бити у праву и неће.

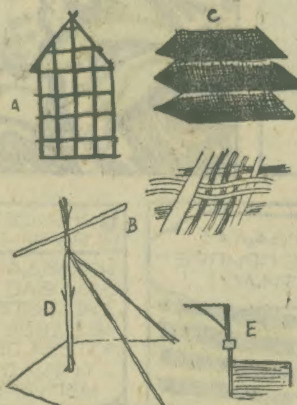
Геометријски говорећи видимо један предмет под углом од 1 степена кад је раздаљина на којој се он налази 57 пута једнака његовој висини.

☆

Вратимо се на упоређење Месеца са поморанџом. Ако поморанџа има 5 сантиметара у пречнику, ми ћемо је видети под углом од 1 степена (5×57=2,85 м). Дакле пречник једне поморанџе биће исти као и Месечев ако се поморанџа налази од нашег ока на двострукој раздаљини. Месец удаљен од нашег ока 384395 километара а поморанџа удаљена 5,70 м. имају исти пречник.

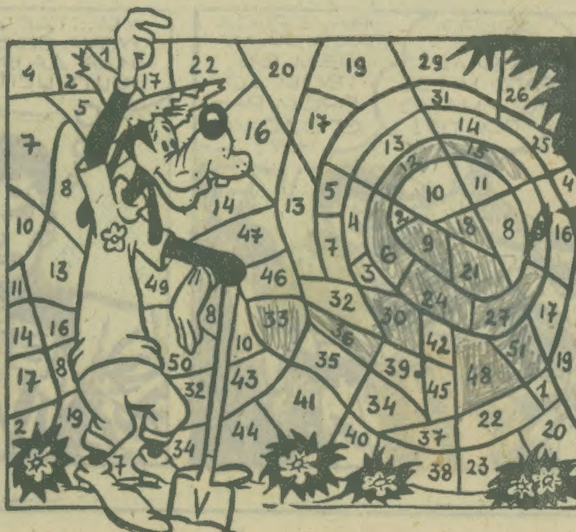
Невероватно, али потпуно тачно.

Сплав

Ако хоћете да направите сплав, прикупите грање. По земљи распоредите главне гране помоћу којих ћете конструисати рам у облику који је приказан на слици А. Између главних грана испреплићите гипкије и повежите их канапом (В). Неколико слојева (С) ставите један на други и учврстите их. Поставите катарку од једне гране али је подуприте са две друге, косе (Д): а једна попречна држаће троугласто једро. Конструкцију завршите крмом коју ћете направити од заковане даске на грани (Е). На овај начин можете направити сплав и њиме пловити по мору или некој реци.

ШИЉА БАШТОВАН

Да бисте видели шта је Шиља изоставио да уради, обојите све мале површине које носе број дељив са три. Пазите да не погрешите!

... слова љ, њ, и ј, која је увео Вук Караџић, била су стављана ван закона уредбом кнеза Милоша од 22. децембра 1832. године.

... у завршном ставу Девете Бетовенове симфоније појављује се у оркестру хор који пева Шилерову „Химну радости“ — о љубави међу свим људима.

... јужноамерички паук-месождер „ксенестрис коломбијана“ може да буде дугачак и по 18 сантиметара.

... године 1911. у Београду је излазило 15 дневних листова чији су се тиражи кретали око 3.000 до 4.000 дневно.

... једна врста индијског пива зове се чича. Било је познато још у доба Инка. Ово пиће се прави од кукурузног брашна, које сељаци дуго жваћу у устима да би га натопили пљувачком и направили куглице које се потом суше на сунцу.

... има година кад у Горњем Египту не падне ни кап кише.

Просечна висина воденог талога износи свега 2,5 сантиметра годишње.

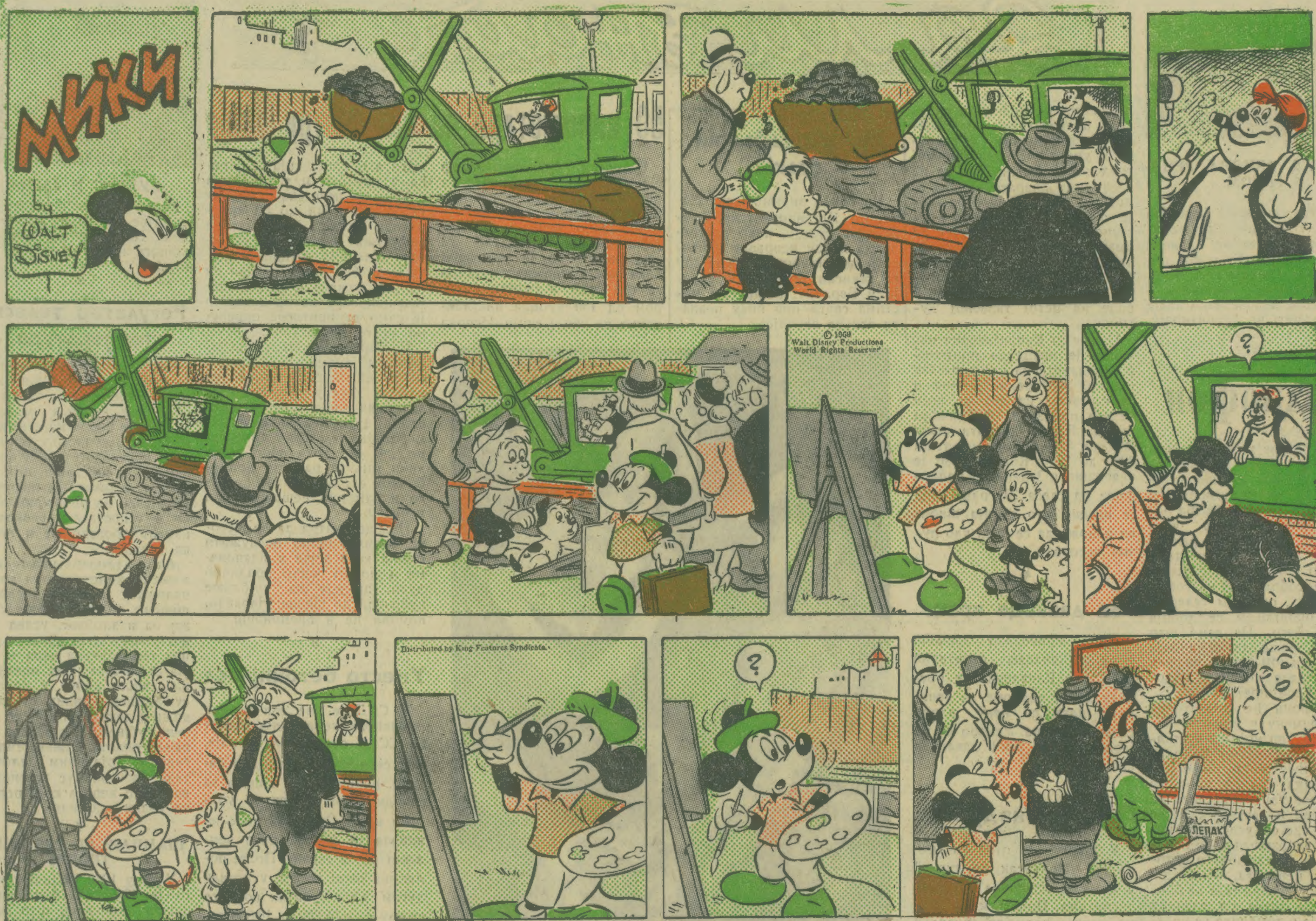
... бивши војни капелник Антон Јахимек, Чех пореклом који је 1849. или 1850. дошао у Панчево и држао здање код Трубача где су повремено одржаване позоришне представе, компоновао је песму „Радо иде Србин у војнике“.

... од масе наше планете, Земље, могло би се начинити 18 планета као што је Меркур.

... према попису из 1846. године Београд је имао 14.386

становника. Од тога броја 9.231 њих били су мушкарци.

УГАСИО СИЈАЛИЦУ

Попај помогао Пати при спремању стола за вечеру.

— Пато, ја сам печење већ метнуо на сто!

— Забога, Попају, па зар ниси видео да је мачка у трпезарији?!

— Видео сам, али сам угасио сијалицу да мачор не види печење.

У ВЕКУ СПОРТА

— Рајо, шта сте данас радили у школи? — пита га ујка Паја.

— Тренирамо сада песму Ђуре Јакшића! — одговори му Раја.

ВЛАЈА И ПРОФЕСОР

— Професоре, ја не умем да решим овај проблем.

— Како не умеш!? Па зар ти нисам дао кључ за решавање таквих проблема.

— Јесте, дали сте ми, али сам га заборавио... Знате и сами како се кључеви лако губе и заборављају.

СЕЋАЊЕ УМЕТНИКА

— Давно је то било, кад сам био апстракциониста — каже Попај.

— А колико ти је тада било година? — пита га Шиља.

— Пет — одговори мирно Попај.

МЕШАЈ САМ

Ушао Гаја у бакалницу и каже:

— Молим вас дајте ми за два динара мешаних бомбона.

— Ево ти две па их сам мешај — рече му бакалин.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд Македонска 31 Текући рачун број 101-707/1 82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900. полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200. полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.